

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva 5
— Telefon št. 3122, 3123, 3124,
3125, 3126.
Inseratni oddelček: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Grajski trg 7.
— Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica 2.
— Telefon št. 190.
Računi pri poš. ček. zavodih: Ljub-
ljana št. 11.842, Praga čisto
78.180, Wien št. 105.241.

JUTRO

Izda se vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno Dn 25.—,
za inozemstvo Dn 40.—

Uredništvo:
Ljubljana, Knafljeva ulica 5, telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126. Maribor,
Grajski trg št. 7, telefon št. 2455,
Celje, Strossmayerjeva ulica št. 1,
telefon št. 65.

Rokopis se ne vračajo

Ultimat slovaških separatistov

Dosedaj še nekontrolirane vesti javljajo, da se je klerikalna slovaška ljudska stranka, katere ustanovitelj in voditelj je bil pokojni p. Hlinka, pridružila taktiki Poljske in Madžarske. Izročila je svoji lastni državi ultimatum, s katerim zahteva priznanje individualnosti slovaškega naroda ter takojšnji prenos zakonodajne in izvršne oblasti na slovaški parlament in posebno slovaško vlado. Češkoslovaški državi naj ostane le vodstvo zunanje politike, državne obrambe in v ti dve svrhi potrebne finance.

Službenega potrdila te vesti še ni. Toda kdor posluša slovaško-separatistično propagando, ki ji služita dunajski in budimpeštanski radio, ne bo presenečen. Hlinkova stranka je še za življenja svojega voditelja bila v živahni zvezi s Henleinovo stranko, tudi takrat ko je ta stranka že odkrito izpovedala program razbitja čsl. države. Ob zaostritvi evropske krize so sicer mnogi ugledni možje iz ljudske stranke obžalovali taktiko, ki je služila v glavnem neslovaškim interesom, temveč nameram in ciljem, kiso bili enako sovražni i češkemu i slovaškemu narodu. Zlasti po sestanku v Godesbergu se je zdelo, da se slovaški separatisti vračajo s svojimi zahtevami na edino primerna tla: namreč na podlagi enotne češkoslovaške državnosti, ki je v življenjskem interesu Slovakov, in na pot poštenega sporazuma s Prago. V vlado generala Sirovega sta vstopila dva odlična pristaša slovaške ljudske stranke in prav te dni je odpotoval v svojo ožjo domovino bivši ministrski predsednik dr. Hodža, ki je sam Slovak, da bi se pogajal za sestavo koncentracijske vlade na podlagi popolnega političnega sporazuma med Čehi in Slovaki.

O poteku teh pogajanj ni zanesljivih poročil. Slovaški politiki tistih skupin, ki jim pripadajo dr. Hodža, dr. Dérier in še nekateri znani politiki, seveda niso pristaši slovaške avtonomije, ker bi le-ta imela za Slovaško ne samo neugodne politične in kulturne posledice, marveč bi oslabilo tudi njegovo gospodarsko pozicijo. Ta vprašanja so že dolgo zadostno pojasnjena z vseh vidikov. Z druge strani ni dvoma, da tako izkušen politik, kakor je zlasti dr. Hodža, svari Slovake pred daljnosežnim zrahljanjem vezi s Čehi v tragičnih dneh, ko sta Čehom in Slovakom bolj kakor kdaj potrebni bratska sloga in najožje sodelovanje, da prebole težke posledice državne amputacije in se reorganizirajo na podlagi novih razmer. Češkoslovaška sloga je tem nujnejša, ker stoje pred vrati še Madžari, ki začenjajo stopnjevati svoje zahteve, in vsaka izvršitev njihovih zahtev bo zarila amputacijski nož v ozemlje današnje Slovaške.

Zdi se, da je imel monakovski sestanek, ki je postavil v ospredje tudi zahteve Poljakov in Madžarov, negativen psihološki vpliv na zadržanje slovaških separatistov. V njihovih vrstah so zopet pričeli dobivati glavno besedo radikalnejši politiki, med katerimi je več znanih madžaronov. Zavladala je neestrpnost in se izpreverila v nervoznost, ki je mati nerazsodnih dejanj.

Tako nerazsodno dejanje je kratkoročni ultimatum slovaške ljudske stranke praški vladi, o katerem govore večerjane vesti. Zahteva tega ultimata je po svojih posledicah nova oslabitev Češkoslovaške. Vsekakor je znak ne-normalnih razmer že samo dejstvo, da se upa ena izmed slovaških strank, za katero niti ne stoji večina slovaškega prebivalstva, staviti ultimatum vladi, ki zastopa interese celotne Češkoslovaške. Z druge strani je bil trenutek za rešitev spornega notranje-političnega vprašanja izbran tako nesrečno, da se zdi, kakor da so tudi Slovaki padli Pragi za hrbet in skušajo sredi največjih težkoč, pod katerimi se tresejo tla samemu slovaškemu narodu, izsiliti neke zahteve, glede katerih obstoji utemeljen dvom, da bi za njimi stala večina Slovakov. Nastop slovaških separatistov v trenutku, ko leži na vseh dobrih čsl. državljanih mora novega, neizmerno težkega položaja, pomeni silno otežkočanje položaja in konstruktivnega dela sleherne odgovorne vlade. Posledic notranje borbe, ki jo lahko izpove separatistična ataka med samimi Slovaki v hipu, ko radikalni krogi v Budimpešti zahtevajo vso Slovaško in Podkarpatsko Rusijo, ni mogoče niti doledati. Jasno je, da bodo račun sleherne nepremišljene dejanja trdo plačevali sami Slovaki.

Vsekakor je treba tudi v tem hipu poudariti, da se spor za slovaško vprašanje ni nikdar vodil med Čehi in Slovaki, marveč med samimi Slovaki. V državnozbornih volitvah l. 1935 je bilo oddanih za stranke, ki odklanjajo

POROČILO FRANCOSKE VLADE O REŠITVI EVROPSKE KRIZE

Daladier je včeraj v parlamentu pojasnjeval in utemeljeval svojo politiko — Po kratki debati je zbornica z ogromno večino izrekla vladi zaupnico

Pariz, 4. oktobra. br. Francoska vlada je danes v obliki vladne deklaracije podala obema zbornicama narodnega predstavnstva izjavo o stališču Francije k poslednjim mednarodnim dogodkom. Deklaracija je odobrila vlado na dopoldanski seji pod predsedstvom prezidenta republike. V poslanski zbornici je prečital izjavo ministrski predsednik Daladier, v senatu pa podpredsednik vlade Chaumet.

Zanimanje za današnje sejo poslanske zbornice je bilo gromno. Pred parlamentom se je trla ogromna množica, galerije za občinstvo pa so bile že davno pred napovedano uro zasedene do zadnjega kotička. Tudi diplomatska in novinarska loža sta bili nabito polni. Ko je vstopil v dvorano ministrski predsednik Daladier, je bil od vladne večine toplo pozdravljen.

Po otvoritvi seje je predsednik zbornice Herriot najprvo sporočil, da je vlada predložila v nujni postopek pooblastilni zakon za ureditev poretih, finančnih in gospodarskih vprašanj. Takoj nato je povzel besedo ministrski predsednik Daladier in podal deklaracijo vlade.

Deklaracija vlade

Vladna deklaracija izjavi med drugim: Zadnje tedne se je ves svet z zaskrbljenostjo spraševal, ali se bomo zapletli v novo vojno. Danes moremo izjaviti, da smo v tej krizi rešili mir. Francosko vlado sta vodili dve želji: želja, da Francija ne bi bila primorana začeti z vojaško akcijo, in volja, da ne smemo svoje besede. Konec aprila sva Bonnet in jaz mogla z zadovoljstvom ugotoviti v Londonu, da angleška vlada ni ravno dušna nasproti vprašanju, ki so se postavljala. Na ta način smo mogli skupno storiti korake v trenutku, ko je kriza nastopila, to je 21. maja. Zelim spomniti na to, da je bila kriza tedaj prebrojena, za kar se je treba zahvaliti skupnemu sodelovanju in dobri volji vseh zainteresiranih držav.

Sodelovanje z Anglijo

Daladier je opozoril na pomirjenje, ki je takrat nastopilo v suetskem-nemškem pokrajinah, ter na dejstvo, da je v septembru prišlo do novih zapletljajev v teh pokrajinah. Nato je nadaljeval: »Priateljsko smo nasvetovali češkoslovaški vladi, da da suetskimi Nemcem čim prej pravice koncesije v okviru svoje države. Istočasno je tudi angleška vlada storila iste korake in je poslala na Češko lorda Runcimana. Misija lorda Runcimana je zbudila novo upanje, ker je dovela do neposrednega stika med češkoslovaškimi državni in vodstvom suetskimi Nemcem. Treba pa je poudariti, da med predlogi češkoslovaške vlade, ki so se postopoma razširjali, in med zahtevami suetskimi Nemcem, ki so postajale vse večje, ni bilo mogoče ustvariti potrebne harmonije.

Berchtesgaden

Zatem je Daladier povedal nekatere podrobnosti o pogajanjih, ki so se vodila, ter dejal, da bodo vse te podrobnosti objavljene tudi v posebni knjigi. Naglasil je, da v tej knjigi v resnici ne bo ničesar novega, ker »se je morda privikar v zgodovini zgodilo, da so razgovori potekali tako javno, iz oči v oči.

»Pri razgovorih v Berchtesgaden se je imel Chamberlain priliko prepričati o velikosti nemških zahtev. V nedeljo, 18. septembra, nam je londonska vlada sporočila mnenje lorda Runcimana. Ali je potrebno sploh, da vam povem, kako smo bili razburjeni, ko smo zvedeli za mnenje tega angleškega opazovalca, da je nemogoče še dalje zavlačevati z razgovori in pogajanj. Bili smo postavljani pred alternativo, ali na zahteve suetskimi Nemcem odgovoriti z »ne«; ter na ta način nagnati češkoslovaško vlado do skrajne nepopustljivosti, oziroma nemško vlado do napada, ki bi izzval oboježni spopad ter imel za posledico hitro propast Češkoslovaške, ali pa poskušati najti kompromisno rešitev.

politično avtonomijo, 876.836 glasov in za avtonomistični blok 747.921 glasov. V avtonomističnem bloku so že vsi glasovi rusinskih, madžarskih in nemških strank, medtem ko je v protiautonomistični skupini izmed tujerodnih volilcev samo 5409 nemških socialnih demokratov. Če uvažujemo, da so v protiautonomistični skupini volilcev na Slovaškem tudi Čehi, ki so se po prevratu naselili med Slovaki, je vendar njih število neprimerno manjše kakor število Neslovakov v avtonomističnem bloku, kjer štejejo samo Madžari in Nemci skoraj 260.000 glasov. Poleg tega ne smemo pozabiti, da so se v zadnjem času razcepile mnoge organizacije slovaške ljudske stranke, saj so tudi v tej stranki številni razsodni ljudje, ki so odločno oboježali Hlinkovo paktiranje s Henleinom in še odklanjajo sumljivo avtonomistično kričanje ljudi, ki jih l. 1919. ni nihče videl v slovaških narodnih vrstah.

V tem trenutku ne bomo poudarjali, koliko so Slovaki, pred osvoboditvijo narod brez svojih šol, brez inteligence in gospodarskih ustanov, napredovali v ČSR in da bi bil ta ogromni napredek nemogoč brez vsestranske

teve. Vprašanje je, ali bi integriteta češkoslovaške države bila mogoča v primeru strašne vojne, čeprav zmagovalne. Mi smo se odločili za mir ter za francosko-angleški predlog, ki je rezultat te odločitve. Češkoslovaška vlada je v svoji junaški požrtvovalnosti in privrženosti delu za ohranitev miru sprejela francosko-angleški predlog.

Godesberg

V Godesbergu pa je Hitler v svoji spomenici postavil nove zahteve. Nastopil je nov trenutek in naš skupni predlog, da se začne neposredna pogajanja z nemško vlado, je bil ustavljen. Po 24. septembru se je zdelo, da Evropa hiti s tem, da bi prekinila vse razgovore. Kakšen je bil položaj 24. septembra, v trenutku, ko je Chamberlain odšel iz Godesberga nazaj v London? Mi smo predlagali, da se Nemčiji odstopi ozemlje, na katerem živi nad 50% Nemcev, in da se to ozemlje odstopi po načinu, ki bi ga določila mednarodna komisija. Mi smo predlagali zamenjavo prebivalstva in smo nazadnje dali Češkoslovaški nova jamstva. A kaj je zahtevala Nemčija? Zahtevala je, da se takoj odstopijo omenjeni predeli suetskemu-nemškemu ozemlju, da se določi široka plebiscitna cona, ni pa nudila nikakega jamstva novim češkoslovaškim mejam. Moglo se je smatrati, da je govor o neki operaciji, ki bi imela značaj in posledice osvajanja. Med francosko-angleškim predlogom in spomenico, je obstajala očitna razlika in nesoglasje. Razlika je bila v jedru in v obliki.

V dneh polnih zaskrbljenosti, ki so nastali v naši državi, sta se pojavili dve veliki struji, ki jih je bilo mogoče opaziti v vseh strankah in na vsakem koraku, more se reči celo pri vsakem Francozu. Na eni strani je bilo veliko upanje na uspeh pogajanj, na drugi pa so vsi pričakovali odločnosti. Kar se mene tiče kot predsednika vlade, sem od prvega trenutka v obeh strujah občutil nezmotljivi instinkt francoskega naroda. Občutil sem, da je resnično v njuni harmoniji, a ne v njunem nesoglasju. Francoski narod se je hotel na vsak način izogniti temu, kar bi se nikdar ne moglo popraviti, evropski vojni.

Monakovo

Šlo je za to, da se prepreči nemški napad na ČSR, ki bi imel za posledico tudi napad Francije. Dne 24. septembra smo sklenili, za vsak primer gotove ukrepe. Vojska je bila ojačena tako, da bi bila sposobna opravičiti svojo dolžnost za domovino. V Londonu smo ponovno stopili v stik z angleško vlado. Skupno smo sklenili ponovno poudariti mirojno voljo. Roosevelt je poslal nujen apel k mirni rešitvi. Chamberlain se je v soglasju s francosko vlado še enkrat obrnil na Hitlerja, ki je odgovoril, da je pripravljen, da se sestane v Monakovem z odgovornimi državniki Francije in Anglije.

Imeli smo na razpolago le nekaj ur, da se odločimo. V noči med 27. in 28. septembrom smo naročili našemu veleposlaniku v Londonu, da prosi pri lordu Halifaxu, da po angleškem veleposlaniku v Rimu zaprosi Mussolinija, naj se tudi zavzame za konferenco. Nemška mobilizacija je bila odložena za 24 ur.

Šlo je za to, da se ohrani mir, za katerega smo že mislili, da ga ne bo mogoče več rešiti. Želel sem, da bi mogli prisostvovati konferenci zastopniki vseh zainteresiranih držav, toda bilo je potrebno delati hitro, ker bi najmanjše odlašanje moglo biti usodno. Vsem narodom je pri srcu odleglo. Dosežena je bila moralna zmaga miru.

Jamstva za nove meje ČSR

Sporazum, dosežen v Monakovem, odklanja vse one pozicije, ki bi mogle dati pogoje zmagovalca nad premaganim. Mi smo dali češkoslovaški državi mednarodna jamstva. Francija in Velika Britanija se obvezujeta brez kakršnihkoli pridržkov in odloga, da se pridružita mednarodnim jamstvom bogatejše češke in moravske dežele. Saj je znano, da je šele ČSR napravila iz Slovakov narod v polnem pomenu besede, čeprav ne na abstraktni osnovi »priznanja individualnosti slovaškega naroda«. Ne bomo posebej poudarjali, kako neznaten je bil slovaški delež v osvobodilnih borbah, zlasti v legijah. Kdorkoli je potoval po Slovaškem, se je lahko prepričal, da imajo Slovaki via facti vso kulturno in jezikovno avtonomijo in da nihče ne ograža njihove posebnosti, celo tam ne, kjer je samo namišljena.

Vse kaže, da so za nenadno bojno akcijo slovaških separatistov sile, ki bi se jih morali Slovaki skrbno izogibati, sile, ki jim ni do moči in bodočnosti češkega in slovaškega naroda. Slovaki bodo morali v teh nevarnih dneh skrbno paziti, da ne napeljejo vode na tuj mljn. Malj narodi se ne morejo nekaznovano igrati s svojo usodo in kazni sledi slabi politiki, je nepreklicno usodna. Politični in kulturni sistem, ki se je skrival za znano krilatico »Tot nem ember« (Slovak ni človek), je še preblizu, da bi ga smeli pozabiti zlasti fanatični borci za čisto slovaštvo!

stvom glede novih češkoslovaških meja za primer morebitnega neizvzanega napada. Nemčija in Italija sta se obvezali, da nudita svoja jamstva, čim bo vprašanje poljske in madžarske manjšine na češkoslovaškem rešeno. Prepričan sem, da bo z neposrednimi pogoji glede tega vprašanja v kratkem dosežena pravična rešitev.

Monakovski sporazum je zmanjšal češkoslovaško državo. Toda ČSR more neovirano nadaljevati svoje svobodno življenje in mi ji bomo pri tem pomagali. Malo držav je bilo v zgodovini, ki bi sprejele tako velike žrtve v interesu mira. Čehi in Slovaki so hrabri narod, ki smo mu dolžni vse spoštovanje. Vemo, da bi branil nedotakljivost svojega ozemlja z orožjem v roki. Občudujemo veliko dostojanstvenost in hrabrost, s katero je ta narod sprejel svojo težko usodo.

Preprečiti vojno v trenutku, ko se je zdelo, da je neizbežna, se nam je posrečilo zato, ker smo pri svojih težavnih pogajanjih vedno kazali svojo dobro voljo, da je treba spoštovati pravico ter pokazati lojalnost. Moram takoj dostaviti, da so naša pogajanja uspešna tudi zaradi tega, ker smo se mogli naslanjati na našo silo. Rad bi videl, da bi to dobro razumeli. S toplimi besedami se je Daladier zatem zahvalil vsem onim, ki jih je zadel mobilizacija ter vsem ostalim, nato pa poudaril veliko miroljubnost francoskega naroda.

Debata

Ko se je po kratkem presledku seja zbornice ob 16.30 nadaljevala, se je prvi oglašil poslanec Walter, nato pa tajnik komunistične parlamentarne frakcije Terry, ki je rekel, da je z monakovskim sporazumom kapitalizem ves francoski zunanje-politični sistem. Začutil se je, da se v Daladierovi vladi ni našel noben človek, ki bi izvajal konsekvence, kakor jih je v Londonu Duff Cooper. Bivši ministrski predsednik Marin je čestital Daladieru. Leon Blum se je priključil mnenju, da je bila v Monakovem zares preprečena vojna, poudaril je pa, da bi morala Francija vse drugače oceniti katastrofo, ki je zadel Češkoslovaško, in ji sedaj prisločiti z vsemi sredstvi na pomoč. Posl. Kerilis je rekel, da se je treba nemudno zavarovati pred vsemi posledicami monakovskega sporazuma. Češkoslovaška postojanka je izgubljena. Češkoslovaški bo treba sedaj pomagati, da si gospodarsko opomore.

Zaupnica vladi

Ob koncu je Daladier predlagal odgoditev interelacijske debate in postavil vprašanje zaupnice. Njegov predlog je bil sprejet s 555 proti 75 glasovom. Trije poslanci so se vzdržali glasovanja. Proti zaupnici vlade je glasovalo 73 komunistov in 2 druga poslance, med njima tudi De Kerilis.

Vlada zahteva

obsežna pooblastila

Pariz, 4. oktobra. AA. (Havas). Vlada je zahtevala na današnji seji od parlamenta, da ji že danes izglasuje zakon o širokih

pooblastilih, ki naj omogočijo vladi, da takoj izda ukrepe za gospodarsko in finančno obnovo države.

O zakonskem načrtu je začel razpravljati poseben parlamentarni odbor, ki bo še nočoj ali v teku noči predložil plenumu svoje poročilo.

Zadnje vesti:

Nova čsl. vlada

Praga, 4. okt. br. Predsednik republike dr. Beneš je sprejel ostavko vlade generala Sirovega (glej poročilo na 2. strani) ter podpisal odlok o imenovanju nove vlade, ki je sestavljena takole: predsednik vlade in vojni minister general Jan Sirovy,

zunanje zadeve: dosedanji poslanik dr. František Hvalkovský; notranje zadeve: Jan Černý, finance: dr. Josip Kalfus, pravosodje: Vladimir Fajnor, železnice: general Vladimir Gajdoš, javna dela: general Karel Husarek, kmetijstvo: dr. Ladislav Feierabend, dosedanji direktor žitne monopolne uprave, socialna politika: dr. Peter Zenkl, ministra brez portfelja: dr. Stanislav Bukovsky, dr. Hugo Vavrečka, dr. Ivan Parkan.

Pravosodnemu ministru Fajnoru je začasno poverjeno tudi vodstvo ministrstva za izenačenje zakonov, prometnemu ministru Gajdošu pošta in brciozav, dr. Zenkl ljudsko zdravje in teišna vzgoja, dr. Bukovskemu pa začasno vodstvo ministrstva za šolstvo in telesno vzgojo.

Poleg obeh slovaških ministrstev, ki sta že v vladi, bo naknadno imenovan še en slovaški minister.

Priznanje aneksije Abesinije

Pariz, 4. okt. br. Po seji francoske vlade je ministrski predsednik Daladier danes dopoldne sporočil odpravniku poslov italijanskega poslanstva, da je ministrski svet soglasno izrazil zahvalo Mussoliniju za njegovo prizadevanje za ohranitev miru ob priliki monakovskega sestanka. Francoska vlada je sklenila, da se brez odloga normalizirajo diplomatski odnošaji med obema narodoma in bo takoj imenovala svojega novega poslanika, ki bo akreditiran pri italijanskem kralju in cesarju. S tem bo francoska vlada v smislu italijanskih želja priznala italijanski kolonialni imperij.

Zunanji minister Bonnet je odpravniku poslov francoskega poslanstva v Rimu Blondelu dal vsa potrebna navodila, da se bodo lahko čim prej nadaljevala in majo prekinjena pogajanja za ureditev italijansko-francoskih odnošajev v Sredozemskem morju.

Vrnitev nemških kolonij

Po nekaterih londonskih vesteh je Chamberlain v Monakovem na vrnitev v načelu že pristal — Sklicana bo konferenca vseh kolonialnih držav

London, 4. oktobra. b. Diplomatski so-trudnik lista »Sunday Referee« doznava iz zanesljivega vira, da sta se Chamberlain in Hitler ob priliki njunega poslednjega razgovora po monakovski konferenci v načelu sporazumela tudi glede kolonij. Kakor se zdi po teh informacijah, sta sklenila v tem vprašanju preliminarne ustmen sporazum, po katerem se je Chamberlain obvezal napraviti Hitlerju, da bo čimprej sklical konferenco vseh kolonialnih držav — Velike Britanije, Francije, Holandske, Belgije, Portugalske in Italije — da se skupno porazgovore in sporazumejo o načinu zadovoljitve nemških kolonialnih zahtev. Kancelar Hitler pa se je nihalnih zahtev. Kancelar Hitler pa se je svoje strani zavezal, da ne bo kolonialnega vprašanja nikdar več izbral kot pretežno za oboježni konflikt med Nemčijo in Veliko Britanijo.

To vest potrjuje v nekoliko drugačni obliki tudi organ londonske City (angleških finančnih krogov) »Investor's Chronicle«, ki piše med drugim: »Čuje se, da mislijo Chamberlain in nekateri njegovi ministri tovariši, da se mora Nemčiji vrniti več na njenih predvojnih kolonij. Si-ritjo se tudi govorice, da so se pred kratkim že začeli razgovori z drugimi kolonialnimi državami, ki imajo svoje kolonije v Afriki, da se pridružijo pobudi Velike Britanije za odstop nekaterih afriških ozemelj Nemčiji.

Organ angleških finančnih krogov tako-je zaključuje svoje informacije: Ako so te vesti točne, potem lahko rečemo, da zaradi kolonij ne bo vojne.

Pogajanja že v teku?

London, 4. okt. o. Danes so se v tukajšnjih krogih iz zanesljivih virov razširile vesti, da so se Chamberlain in nekateri

člani njegovega kabineta odločili zato, da se Nemčiji vrnejo njene bivše kolonije v Afriki. Zatrjujejo, da so se o tej stvari pogajanja že pričela. Angleški poslanik v Parizu sir Phipps je prejel navodila, da tudi odgovorne francoske kroge pridobi za te nove koncesije v korist Nemčiji. Tudi Francija naj bi Nemčiji prepustila oni del nekdanjih nemških kolonij, ki je pod njenim mandatom.

Nadaljnji predlogi Zedinjenih držav

Washington, 4. oktobra. AA. (DNB) Zastopnik zunanjega ministra Wells je imel sredi govora po radiu. Predvsem je dal pregled glavnih dogodkov kritičnih dni od 24. do 29. septembra, da bi se ameriški narod natančno poučil o glavnih dogodkih. Na koncu je Wells dejal, da je imela vlada Združenih držav zmerom pred očmi edini cilj, da se ohranita svetovni mir in varnost. Pot sporazuma je edina pot, s katero se odstranjujejo nevarnosti vojne. Le tako morejo narodi napredovati. V tem smislu je tudi treba, da pridejo v najkrajšem času na dnevni red mednarodnih konferenc vprašanja o omejitvi in zmanjšanju orožja in predlogi za gospodarsko obnovo sveta.

Neutrlnost Danske

Kodani, 4. okt. AA. Opoldne se je sestel na zimsko zasedanje danski državni zbor. V kraljevem imenu je zasedanje otvoril minister Stauning, ki je v svojem govoru podčrtal, da živi Danska v dobrem razmerju z vsemi narodi in da vodi politiko najstrožje nevtlnosti.

Poročilo o razpravah v londonskem parlamentu in lordski zbornici so na 5. strani

Italija potiska v ospredje madžarski problem

Zahteva po takojšnji in popolni ugoditvi madžarskim zahtevam ter reviziji trianonske mirovne pogodbe

Rim, 4. oktobra. AA. (Stefani). »Giornale d'Italia« v svojem uvodnem članku pod naslovom »Madžarska pravica« piše, da večeršnje poročilo, objavljeno v »Informazione Diplomatica« poziva Evropo, posebno pa one, ki so odgovorni za monakovski sporazum, da hitro in končno javno rešijo tudi vprašanje madžarske manjšine. Pravično in potrebno je, da se takoj zadovolji tudi madžarskim zahtevam, ker so jih priznale že štiri velesile, zastopane na konferenci v Monakovem, in jih je sprejela tudi praška vlada. Treba je rešiti madžarsko vprašanje na isti način, kakor nemško in poljsko. List pravi, da je zlasti v interesu Prage, da pride do hitre rešitve madžarskega vprašanja, ker bo Češkoslovaška tedaj, ko bo rešila tudi to vprašanje, prišla do svoje politične vloge v pomirjeni srednji Evropi. Rešitev madžarskega vprašanja pa je prav tako dolžnost in potreba vse Evrope, začeti s Francijo in Anglijo.

Ne bi se moglo dovoliti — piše list dalje — da bi po rešitvi poljskega in nemškega vprašanja ostalo nerešeno samo madžarsko vprašanje in to le zato, ker gre tu za manjši narod, ki je slabše oborožen in manj sposoben, da s svojimi sredstvi doseže pravico. Potrebno je, da London in Pariz delata v Pragi z energično in s potrebno jasnostjo. Italija ne bo zamerila madžarskega manjšinskega vprašanja, prav tako pa ga ne bo zanemarljivo Nemčija. »Giornale d'Italia« pravi, da je treba revizirati trianonsko pogodbo glede odnosov med Madžarsko in Češkoslovaško. Trianonska pogodba je bila rezultat nepoučenosti in improvizacije, pasti in nasilja. List citira besede nekaterih tvorcev versajskega miru o krivici in nemožnosti trianonske pogodbe, ter zaključuje, da bo vprašanje evropskega miru ostalo toliko časa odprto, dokler ne bo rešeno tudi madžarsko vprašanje.

Horthyjeva zahvala in prošnja Mussoliniju

Rim, 4. okt. e. Mussolini je prejel od regenta Mussolinija naslednje brzojavke: »Odlična podpora, ki ste jo nudili naši stvari, je globoko ganila mene, Madžarsko in ves svet. Prepričan sem, da bo madžarska stvar pravilno rešena. Prosim vas v imenu madžarskega naroda in v lastnem imenu, da še dalje podpirate naše pravilne zahteve.«

Apetit Budimpešte

Praga, 4. okt. o. Madžarska vlada zahteva, naj se ji odstopi brez plebiscita vse ozemlje, na katerem živi nad 50% Madžarov, dočim bi se na ozemlju, kjer nimajo večine, izvršil plebiscit, ker je baje tudi del Slovkov za priključitev k Madžarski. Ne samo češkoslovaška vlada, temveč tudi vsa češka in slovaška javnost sta odločno

Zahteve slovaških separatistov

Bratislava, 4. okt. o. Bivši ministrski predsednik dr. Hodža je bil, kakor znano, poblaščen za neposredna pogajanja z zastopniki slovaške ljudske stranke. Vodstvo stranke je poslalo v Prago posebno poslanico, v kateri je preciziralo svoje zahteve. Vse pa kaže, da so mnenja v vodstvu stranke deljena. Predsednik Tiso bi rad pristal na sporazum z vlado. Ekstremni elementi pod vodstvom posl. Sidorja pa vztrajajo pri svojih prvotnih zahtevah in odklanjajo sleherni sodelovanje s Prago. Spritno tega je treba računati z razcepom v stranki.

V imenu slovaške ljudske stranke je poslala skupina poslancev Sidorja snoči v Prago nekaj ultimata, v katerem zahteva, naj se najkasneje v dveh dneh izvedejo vse

Sudetska kriza je veljala velesile nad 20 milijard dinarjev

Dobro informirana agencija »United Press« objavlja zanimivo poročilo o stroških posameznih držav zaradi sudetskega spora. Agencija doznava o tem iz raznih virov med drugim:

Zaradi srednjeevropske krize so štiri neposredno vanjo vpletene velesile potrosile mnogo denarja. Po zanesljivih ocenah so v dneh najhujše napetosti, ko je mir visel na niti, dnevno potrosile okoli 30 milijonov dolarjev, kar da približni skupni znesek vseh njihovih izdatkov zaradi sudetskega spora okoli pol milijarde dolarjev (22 milijard dinarjev). Rusija pri tem ni vstala, ker o njenih pripravah ni nikakih zanesljivih podatkov.

Po podatkih, ki jih je agencija zbrala v Londonu, Parizu, Berlinu in Rimu je Anglija zaradi sudetskega spora potrosila sorazmerno največ, okoli 225 milijonov dolarjev, kar je treba pripisati predvsem okolnosti, da je morala Anglija z največjo naglico pospešiti svoje vojne priprave, ker je bila doslej vojaško najmanj pripravljena, dočim so druge države postopoma raz-

Otvoritev tramvajske proge k Sv. Križu

Ljubljana, 4. oktobra. Ljubljana je danes v razvoju tramvajskega omrežja doživela zanimanja vredno pridobitev: po uradni kolavdaciji, ki se je vršila ob 15. je Maloželezniška družba ob 17. priredila otvoritveno poizkusno vožnjo na novi progi od Šmartinske ceste do Sv. Križa. Razen predstavnikov mestne občine, banske uprave, strokovnih ustanov in zastopnikov tiska, je otvoritvi prisostvovala tudi velika množica občinstva iz okrajev, ki gravitirajo proti Sv. Križu, in iz ostalih predelov Ljubljane. Trije tramvajski vozovi so odpeljali oficijelne goste in ostalo občinstvo do Sv. Križa, kjer je pred vhodom na pokopališče sledila slovesnost. Zbrano množico je v imenu upravnega sveta Maloželezniške druž-

be nagovoril mestni svetnik univ. prof. inž. Hrovat, ki je navajal zgodovino prizadevanja, da dobi tudi Sv. Križ, h kateremu roma dan za dnem mnogo občinstva na domovanje mrtvih in ki pomeni obenem izhodno točko za dober del mestne periferije proti Posavju, tramvajsko zvezo s središčem. Ob improviziranem oltarju je stolni župnik, arhidiacon dr. Klinar ob asistenci upravitelja pokopališča Legata in šentpeterskega župnika opravil blagoslovne obrede, nato pa so se gostje v svečano okrašenih vozovih vrnili na šmartinsko cesto. V sredo bo na novi svetokriški progi stekel redni promet, ki bo tramvajskim linijam našega mesta, a zlasti še našim periferijam proti Posavju, prinesel nove pozitivne.

Čehoslovaki se umikajo iz obmejnega pasu?

Budimpešta, 4. okt. o. Popoldanski listi poročajo z madžarsko-češkoslovaške meje, da so začeli Čehoslovaki izpraznjevati obmejno ozemlje na vseh 700 km dolgi fronti od Bratislave do Ungvara. V zadnjem tednu zgrajene žične ovire in španske jezdece so odstranili. Strojnice in topove, ki so jih postavili v prvi vrsti so že odpremili v notranjost. Čete, ki so imele zasedene te postojanke, so se že umaknile v notranjost države. Ostale so samo stráže, v katerih so izključno vojniki madžarske narodnosti, ki imajo nalog vzdrževati red in mir na izpraznjenem ozemlju. Tudi češkoslovaške civilne oblasti že zapuščajo to madžarsko področje in odnašajo s seboj ves inventar. V tem pasu naseljeni Slovaki prodajajo svoja posestva. Povsod so razbežene madžarske zastave.

Pogajanja se začno že v četrtek?

Budimpešta, 4. oktobra. AA. (DNB) Iz diplomatskih krogov se je zvedelo, da je madžarska vlada predlagala, naj se madžarsko-češkoslovaška pogajanja začno v Komarnu 6. t. m. Madžarsko delegacijo bi vodil madžarski zunanji minister Kanya.

Izvedelo se je, da je madžarska vlada izročila včeraj CSR novo noto, ki naglašala, potrebo po tem, da naj se čsl.-madžarska pogajanja vrše v prijateljskem ozračju. Zato bi bilo potrebno, da nekatere madžarske zahteve takoj izpolnijo. Tako zahteva med drugim, da se takoj izpuste vsi madžarski politični kazenci iz zaporov, iz vojske pa vsi madžarski vojaki. Naposled zahteva nota ustanovitev posebnega oddelka z mešanim poveljstvom. Ta oddelk bi imel nalogo skrbeti za življenje in varnost krajev, o katerih bi se vršili razgovori. Prav tako zahteva madžarska nota simbolno zavzetje več krajev in vko-rakanje madžarskih čet v nekatera obmejna mesta. V poštev prideta predvsem Komarno in Parkany.

Sestanek velikega fašističnega sveta

Rim, 4. okt. o. Veliki fašistični svet se bo sestal 7. t. m. ob 10. dopoldne v Beneski palači. Na dnevni redu bodo rasno vprašanje, politični položaj in ustanovitve novega fašističnega korporacijskega elementa.

zahteve slovaških separatistov. Spomenica baje zahteva priznanje individualnosti slovaškega naroda, ustanovitve posebne slovaške vlade in slovaškega parlamenta z zakonodajno pravico, tako da ostanejo skupne le zunanja politika, državna obramba in one finance, ki se ne dajo drugače opravljati kakor skupaj za vso državo. Izvršna oblast na Slovaškem naj se takoj izroči predstavnikom slovaške ljudske stranke kot predstavnikom slovaškega naroda.

Iz krogov slovaške ljudske stranke se širijo vesti, da bo minister Cernak, ki je strankin zaupnik v vladi generala Syrovega, podal že jutri ostavko, ako vlada ne bo ugodila v spomenici označenim zahtevam.

širjale svoje ukrepe vojaškega značaja. Najcenejše se je izmotala iz krize Italija, ki je neposredno zaradi nje potrosila samo 16 milijonov dolarjev, kar je glede na vojaško organizacijo Italije spet povsem razumljivo, saj ji posebni ukrepi za mobilizacijo spričo večkrat preizkušenih metod niso bili potrebni. Na drugem mestu pa je po svojih izdatkih zaradi sudetske krize Nemčija, ki so jo vse dosedanje vojaške priprave v tej zvezi veljale okoli 145 milijonov dolarjev, od katerih odpade približno 90 milijonov dolarjev na stroške prehrane in prevoza vpolkovanj vojakov tekom zadnjih šestih tednov, 50 milijonov dolarjev za delavce pri utrjevalnih delih na zapadni meji ter nekaj nad 5 milijonov dolarjev za vzdrževanje sudetskih beguncev. Francija je skupno potrosila 130 milijonov dolarjev. Samo stroški železniškega prevoza ob delni mobilizaciji so zahtevali okoli 30 milijonov dolarjev, medtem ko je vzdrževanje okoli dveh milijonov vojakov zahtevalo dnevno okoli 4 milijone dolarjev.

Beleške

Jugoslavija v novi evropski situaciji

»Samouprava« glavno glasilo JRZ, razpravlja o novi mednarodni situaciji, ki se po monakovskem sporazumu že pojavlja v prvih obrisih. List pravi, da »ni JRZ ni nasprotnica demokracije, niti velikih demokratskih sil na zapadu. Nasprotno, Jugoslavijo prav nič ne loči od Velike Britanije ali francoske republike. Z obema smo bili do sedaj v najboljših odnosih in prijateljstvu ter želimo isto stanje ohraniti tudi v bodočnosti. Ne smemo pa zapirati oči pred dejstvom, da sta na naših državah mejah dve drugi velesili, s katerima nas vežejo zelo dalekosežni gospodarski interesi. Poleg tega nimamo z njima nobenega političnega spora. Zakaj naj bi ne bili torej z obema v prijateljskih in lojalnih odnosih? To lojalnost in prijateljstvo nam narekujejo naši interesi. Vsaka druga politika ne bi odgovarjala našim koristim, nego potrebam nekoga tretjega.«

V beograjskih političnih in diplomatskih krogih je vzbudil pozornost tudi članek »Samouprave« z naslovom: »Po Monakovem, ki se končuje z besedami: »Vsem Jugoslovenom je jasno, da pomenja 29. september (dan monakovske konference štirih velesil. Op ur.) za Jugoslavijo novo ugotovitev njenih meja in ogromen prispevek k utrditvi zemelj Jugoslavije, kakoršnega ne pomnimo od naših zmag 1. 1918. Dejstva bolj govore od besed.«

Ubogi Ivan Cankar!

»Slovenec« opeldanski privesek se zale-tava v svojem poročilu o razstavi slovenske knjige v jugoslovenske nacionaliste ter svetohlinsko zavija oči, češ da »ena stvar manjka na tej razstavi: tiste slovenske šolske knjige, iz katerih so brezvestni ljudje svoje čase tako radikalno in tako brez strahu trgali strani, kjer so stale znamenite besede o domovini, besede, ki jih je bil zapisal največji in najbolj zaslužni sin slovenskega naroda. Tudi tak dokument o nasilju nad našo besedo — za katero se nismo dobili zadoščenja, bi na to razstavo spad-al.«

Ubogi Ivan Cankar, odkar so ga vzeli v zaščito gospodje okrog »Slovenca« in »Slovenskega doma«. Ko je bil še živ, so izhajali v tiskarni in v listih iste gospode, ki ga danes proglašajo za »največjega in najbolj zaslužnega sina slovenskega naroda«, pamfleti, v katerih so ga proglašali za zastupjalca in nesrečo slovenskega ljudstva ter za človeka, ki brodi po gnoju in govnu. In prav ista gospoda je zaigrala najlepša njegova dela. Pa še danes se najdejo v njihovem krogu ljudje, ki »brez strahu« mečejo v koš besede Ivana Cankarja akoravno so samo ponatis njegovih zbranih del, ki jih je izdala gotovo katoliška in slovenska »Nova založba«.

Debatna o Ivanu Cankarju je za gospode v Kopitarjevi ulici ravno tako nevarna, kakor ona o framasonih in njihovih kleščah. Zato store najbolje, ako se ji previdno izognejo.

Govor kralja Borisa

O priliki proslave dvajsetletnice vladanja kralja Borisa so bile, kakor smo že včeraj poročali, povsod na Bolgarskem svečane proslave. Pred kraljem in kraljico je bila tudi velika vojaška revija, po reviji pa skupen obed, ki so mu prisostvovali tudi člani kraljevskega doma. Na zdravice in čestitke je odgovoril kralj Boris, ki je med drugim izjavil:

»Bolgarski narod je po težkih izkušnjah v teku 20 let krenil s kreplem korakom k ozdravljenju ter k mirnim, kulturnim in gospodarskim uspehom. Praznik 20letnice mojega vladanja je padel na dan, ko je bila pred 60 leti proglašena popolna neodvisnost Bolgarije in je Bolgarija postala sama kovač svoje usode.«

Kralj je zaključil svoj govor z besedami: »Car carjev, da Bolgariji in naši slavni vojski svetlo bodočnost!«

Sprejemi pri predsedniku vlade

Beograd, 4. okt. AA. Predsednik vlade in zunanji minister dr. Milan Stojadinović je danes sprejel v svojem kabinetu nemškega poslanika Viktorja Heerena in rumunskega odpravnika Geblesca.

Zasedanje kongresa za zaščito dece

Beograd, 4. okt. p. Drugi balkanski kongres za zaščito dece je nadaljeval danes svoje delo. Jutri dopoldne bo posebna delegacija odpotovala na Oplenac, kjer bo položila venec na grob pokojnega kralja Aleksandra I. Uedinitelja. Zvečer bo v palači ljudske univerze slavnostna akademija, na kateri bodo nastopili tudi »Trboveljski slavski«. Zaključna seja kongresa bo v četrtek ob pol 10. dopoldne, ostali čas pa bodo udeleženci porabili za ogled Beograda in njegovih zanimivosti.

Sestanek pomorskega odbora Balkanske zveze

Beograd, 4. okt. AA. Dne 12. oktobra se bo sestal pomorski odbor držav Balkanske zveze. Razpravljali bodo osem dni. V naši delegaciji bodo načelnik pomorskega oddelka prometnega ministrstva, zastopnik ladjedelnice in strokovnjaki, ki jih bo imenovalo zunanje ministrstvo.

Iz državne službe

Beograd, 4. okt. p. Za arhiviraja 6. skupine sta imenovana pri tobačni tovarni v Ljubljani monopolna oficiala Ivan Aničič ter Franc Zelenik, S. I. aprilom je nepredelal v 6. skupino administrativni uradnik pri higienskem zavodu v Ljubljani Avgust Brinskele. Podpoverjenik finančne kontrole Jakob Čanič je premeščen iz Kastva v Brežice.

Izgubljeno nemško letalo

Berlin, 4. okt. o. Uprava Lufthanse je objavila, da so našli med Natalom in Gambijem ostanke potniškega letala, ki se je izgubilo. Našli so na morju 40 milij daleč od obale pri Gambiji več pisem, volan in drugih predmetov. Opazilo jih je nemško letalo »Ostmark«, o posadki pa ni nobenega sledu.

Sovjeti se otepajo odgovornosti za Monakovo

V uradnem komunikeju dolžijo Francijo in Anglijo, da sta postopali popolnoma na lastno pest

Moskva, 4. oktobra. br. Preko svoje uradne agencije TAS je moskovska vlada objavila danes naslednji uradni komunikej:

V oficijemnem organu češkoslovaškega zunanjega ministrstva »Prager Presse« od 30. septembra je izšel pod naslovom »Pariz, London, Moskva« dopis pariškega dopisnika tega lista, v katerem se trdi, da sta francoska in angleška vlada redno obveščali sovjetsko vlado o razvoju češkoslovaškega vprašanja ter da sta imela Bonnet in Halifax o tem daljša posvetovanja s sovjetskima poslanikoma Surićem in Majskim. Iz tega sklepa dopisnik »Prager Presse«, da monakovska konferenca ne predstavlja samo sklepov štirih velesil, marveč da se s temi sklepi strinjala tudi Sovjetska Rusija. Ta vez absolutno ne odgovarja resnici. Pri razgovorih, ki sta jih imela sovjetski poslanika v Londonu in Parizu z angleškim in francoskim zunanjim ministrom, sta dobila samo take informacije, ki po svoji vsebini niso presegale okvira

vesti, objavljenih v dnevnem tisku. Ni pa bilo pri tem prav nikakih posvetovanj, še manj pa kakih dogovorov glede usode češkoslovaške republike in še manj more biti govora o kakem pristanku na monakovske sklepe. Niti Francija, niti Anglija se o tem nista posvetovali z Rusijo. Sovjetska vlada je bila postavljena pred izvršna dejstva in z monakovskimi sklepi nima prav nikakih zvez.

Demonstracija Litvinova

Berlin, 4. oktobra. o. Iz Pariza poročajo, da je bil ruski komisar za zunanje zadeve Litvinov 1. oktobra v Parizu, ne da bi obiskal francosko zunanje ministrstvo. Ze istega dne je odpotoval v Moskvo in se sploh ni sestal z odgovornimi francoskimi državniki. To dejstvo tolmačijo v tem smislu, da je rusko-francoska pogodba razveljavljena in da bo najbrž v kratkem tudi formalno odpovedana.

Gospodarska obnova čSR

Dvignjeni denar se zopet vrača v denarne zavode

Praga, 4. okt. br. Zadnje dni so se v Pragi in po vsej republiki začele vračati v denarne zavode vloge, ki so jih ljudje prejšnje dni spriči mobilizacijskih ukrepov dvignili. Cenijo jih na blizu tri milijarde Kč. Ta denar se sedaj vrača v denarne zavode. Ves čas mednarodne krize je bil tečaj češkoslovaške krome stabilen in je ostal nespremenjen. Zlata podlaga Narodne banke se ne le ni zmanjšala, marveč se je z nakupom zlata in deviz še povečala. Posojilo v višini poldruge milijarde Kč, ki ga je sedaj stavila na razpolago Anglija, predstavlja nadaljnje jamstvo ne samo za stabilnost češkoslovaške krome, marveč tudi za nabavo vseh potrebnih surovin za češkoslovaško industrijo. Računa se, da bo mogoče že v prihodnjih dneh zopet uvesti svobodno plačilni promet ter da bo prišlo do znatnega oživilja na denarnem trgu. Preskrba življenjskih potrebščin je vseskozi zadovoljiva. Lahko se pričakuje, da bo tudi v najkrajšem času zopet obnovljen blagovni promet z inozemstvom in s tem tudi izvoz češkoslovaškega blaga.

Gledališča v Pragi zopet odprta

Praga, 4. okt. e. V zvezi z ukinitvijo raznih odredb, zlasti glede razsvetljave, so včeraj spet pričeli obratovati gledališča in kinematografi.

Gledališča v Pragi

zopet odprta

Praga, 4. okt. e. V zvezi z ukinitvijo raznih odredb, zlasti glede razsvetljave, so včeraj spet pričeli obratovati gledališča in kinematografi.

Izročanje sudetskega ozemlja

Praga, 4. okt. AA. (ČTK). V južno-zapadni češki vlada mir. Čsl. čete se umikajo in odstranjujejo razstrelivo pod mostovi. Nemške občine v teh krajih so

Zakaj in odkod te številke?

Prijatelj lista nam piše: V soboto sem slučajno poslušal zunanje-političnega referenta ljubljanskega radio posaje. Ne bi ga bil do kraja poslušal, ker nisem prijatelj tendencioznega poročanja, ko bi referent ne začel navajati številok o manjšinah v CSR. Tako je »ugotovil« med drugim, da je vključenih v češkoslovaške meje 150.000 Poljakov in nič manj kakor 900.000 Madžarov. Višni na teh številk je napravila name vtis. Bil sem seveda prepričan, da jih je predavatelj vzel iz uradne statistike, kakor bi se to spodobilo. Ko sem jih včeraj navajal prijatelju, mi je odgovoril: »To so potvorbe, ki jih izmišljujete protivniki čsl. naroda.« Dal mi je češkoslovaško uradno statistiko, ki sliči na svobodno izvedenem številu z dne 1. decembra 1930 in ki jo navaja tudi češkoslovaški manjšinski strokovnjak Josef Chmelaf v uradni publikaciji praškega zunanjega ministrstva »Die nationalen Minderheiten in Mitteleuropa«. Tam sem najprej glede Poljakov ugotovil, da pozna uradna statistika 81.737 čsl. državljanov poljske narodnosti. Poleg njih prebiva v CSR še 18.585 poljskih državljanov poljske narodnosti, — skupaj t. j. vseh Poljakov v CSR 100.322 — ki jih pa seveda ni prištevali k narodni manjšini v državno-pravnem smislu te besede. In samo za to gre. Po isti statistiki je v CSR 692.000 čsl. državljanov madžarske narodnosti (poleg 27.646 madžarskih državljanov madžarske narodnosti). Le del tih Madžarov prebiva v sklenjenem ozemlju, drugi del je znatno razporejen.

Navajanje uradne statistike, sloneče na svobodno izvedenem številu v demokratični državi, (proti kateremu ni bilo nikdar resnih ugovorov!) bi bil pričakovale iz več razlogov. Ne le, ker mislim, da je dolžnost poslušati se pri podobnih »referatnih uradnih statistik vsaj glede prijateljskih in zaveznitskih držav, zlasti če ni razloga, da dvomimo o njihovi pravilnosti, temveč tudi iz oziroma do bratskega naroda, katerega slovaški del je morda prijateljem referenta posebno pri srcu pa mu vendar z lahkomolesno besedo kar od-vzame na stotisoče duš!

Spričo vsega tega me je zanimalo, odkod je zunanje-politični referent ljubljanskega radio črpal svoje podatke, ki so seveda namenjeni najširšim krogom. Tu mi je zopet priskočil na pomoč prijatelj, ki rečno čita »Slovenca« in ki mi je tako pomagal rešiti tudi to uganko. Dne 28. septembra t. l. je namreč »Slovenec« objavil kratek članek o zgodovini spora med Poljsko in CSR, v katerem piše dobesedno med drugim: »Zasebno (!) poljsko štetje... je v tem kraju ugotovilo, da tamkaj prebiva 150.000 Poljakov.« Zunanje-politični referent ljubljanskega radio se je torej v svojem sobotnem refera-

okrašene z zastavami s kljukastim križem. Poštini in brzojavni promet še ne deluje.

B. lin, 4. okt. AA. (DNB). Vrhovno vojaško poveljstvo sporoča: Nemške čete so danes ob osmih dopoldne pod vodstvom topniškega generala Richenaua zavzele še osale dele III. oddelka. Med drugim so vkorakale tudi v Karlove Vare.

Hitler v Karlovih varih

Karlovy Vary, 4. oktobra. AA. (DNB). Hitler se je opoldne pripeljal s svojim avtomobilom v Karlove Vary. Prebivalstvo mu je priredilo navdušen sprejem. Hiše so okrašene z zastavami s kljukastim križem in z zelenjem. Hitler je bil v Henleinovi družbi. V zahvali za sprejem je Hitler med drugim poudaril potrebo utrditve nemške narodne skupnosti. 75 milijonov Nemcev ima ista čustva.

Odstop vlade

Praga, 4. okt. p. Kakor je bilo že napovedano, je vlada generala Syrovega nocoj v resnici podala ostavko. V vladnih krogih zatrjujejo, da bo izvršena širša rekonstrukcija kabineta in da bo general Syrovy ostal še nadalje predsednik vlade.

Vandervelde se bo umaknil iz politike

Brušeti, 4. okt. AA. (Stefani). V levičarskih političnih krogih se širijo glasovi, da se bo Vandervelde v kratkem umaknil iz političnega življenja.

tu, ki naj bi bil kolikor mogoče objektivnega in zgolj informativnega značaja, poslužil zaščitnega poljskega štetja, da prikaže dejansko število Poljakov v CSR in in da s tem močje »ovrže« češkoslovaško uradno statistiko.

Sedaj mi je bilo jasno, odkod imata zunanje-politični referent ljubljanskega radio in »Slovenec« svoje »točne« in »zanesljive« podatke glede Poljakov. Ako velja za Madžare isto, kar za Poljake, potem obma samo čestitamo.

Pa še na nekaj sem vas hotel, gospod urednik, v tej zvezi opozoriti. »Slovenec« z dne 28. septembra tega leta pravi med drugim, da bi CSR lahko že zdavnaj odstopila tještinsko »zemlje Poljakom. Glede na statistiko, ki jo navaja »Slovenec« z dne 3. oktobra tega leta o manjšinah v drugih državah, pa vprašam, zakaj ne deli »Slovenec« tako cenjenih naukov tudi tem drugim državam, zlasti Poljski, ki ima v svojih mejah celo po »Slovenec« zatrjevanju več milijonov manjšin? ... Lekcije o manjšinskih zadevah so zelo nerodna stvar.

Orkan nad Anglijo in Francijo

London, 4. okt. v. Zadnjih 24 ur divja nad Anglijo, Rokavskim prelivom ter nad severno in zapadno Francijo silen orkan, ki je povzročil obilo škode. Orkan je dosegel okrog 112 km na uro ter je ruval dreve, lomil telefonske droge in rušil električne napeljave in razkrival strehe. Ves pomorski promet v Rokavskem prelivu je ustavljen. Mnogo parnikov zaradi viharja ni moglo pristati in se je moralo vrniti na odprto morje. Po dosedanjih vesteh je tudi več človeških žrtev. Huda nesreča se je pripetila v Londonu, kjer je tresel vihar izruvato drevo na neki avtobus. Trije potniki so obležali mrtvi, 15 pa jih je bilo več ali manj hudo ranjenih. V Lillu je vihar porušil pri neki tovarni visok zid, pri čemer je bilo pet delavcev ubitih.

Vremenska napoved

Zemansko vremensko poročilo: Pooblaščen je v večjem obsegu zajela severno-zahodni del države in primorje. Pretežno jasno vreme v ostalih krajih z jutranjo meglo ponekod. Toplota se je nekoliko dvignila. Najnižja toplota Tuzla 4, najvišja 14. Sklopke 28 stopinj.

Zemunska vremenska napoved: Večja pooblaščen z dežjem, zlasti v severozahodnem delu, bo zajela večjo severno-povlovico države. Nekoliko jasnosti bo še na jugu. Toplota bo še poskočila.

Zagreška: Porast temperature, postopanje vremena.

Dunajska: Deloma oblačno, nekoliko topleje.

Kmetskim materam se godi krivica

Beograjska razstava odkriva nedostatke, ki jih je treba odpraviti

Beograd, 3. oktobra. V Beogradu so v zvezi s mednarodnim kongresom za zaščito deca otvorili veliko in lepo razstavo, ki naj prikaže v sliki, besedi in številkah, kako skrbimo za varstvo otrok in materinstva. Slovenija je poslala na razstavo mnogo nad vse zanimivih in širšemu občinstvu, pa tudi oblastem neznanih podatkov o napravah, zavodih, podporah in drugih dobrodelnih ustanovah za podpiranje našega naraščanja. Vse to je tako poučno, da bi morali vsak posamezni predmet posebej opisati in nanj opozoriti na razstavo vse one, ki so po svojem poklicu ali svojem nagnjenju po klicani, da rešujejo teži problem, kako naj se pravično in namenu primerno zdravstveno in socialno podpre narodni podmladek. Zanimljivo je postaviti pri dveh posebnih značilnih ponazoritvah beograjske razstave.

Največji slovenski in jugoslovanski zavod, ki služi za podporo materinstva in novorojenčkov, ljubljanska porodnišnica, prikazuje na posebnem grafičnem črtu, katerim materam nudi v prvi vrsti pomoč v najtežjih urah. L. 1926 se je v ljubljansko porodnišnico zateklo skupno 2186 žen, da bi tam podarile narodu nov zarod. Skoraj 40% teh žena je bilo iz mesta Ljubljane in le 60% iz kmetskih okrajev, ki gravitirajo v Ljubljano. 855 mater je prišlo iz Ljubljane, 469 iz ljubljanske okolice, 217 iz kamniškega, 139 iz litjskega, 135 iz kranskega, 139 iz logaškega sreza, ostanek pa iz raznih drugih srezov.

Ta številka jasno pričaja, da se mestnemu prebivalstvu nudi vsa porodna pomoč, dočim so kmetski kraji zapostavljeni. Meščanke uživajo v porodnišnici vse moderne porodniške ugodnosti, kmetska žena pa mora v slabih higijenskih razmerah služiti svojemu materinskemu poklicu. Meščanki se nudijo vse mogoče olajšave, kmetska mora za vse skrbeti sama. Stroške za materinstvo meščank nosi v velikem delu javnost, stroške za porod kmetske žene mora nositi skoraj izključno kmetska družina sama.

Ali ni v tej ugotovitvi jasno povedano,

Dr. inž. Herman Klinar, novi tehnični ravnatelj KID

Jesenice, 4. oktobra

Upravni svet Kranjske industrijske družbe v Ljubljani je imenoval gospoda dr. inž. Hermana Klinarja za tehničnega ravnatelja železarn na Jesenicah in na Javorniku. Dosedanji ravnatelj odlični strokovnjak g. inž. Leo Dostal, ki je v zadnjih letih vse obrate temeljito prenovil in zmoderniziral, je zaradi hude bolezni podal ostavko na to odgovorno mesto.

Novi ravnatelj izhaja iz stare in ugledne jeseniške družine, p. d. Kovačeve, katere hiša stoji nasproti glavni pisarni KID. Njegov oče g. inž. Anton Klinar je bil inženjer in gradbeni inženjer pri prvi deželni vladi za Slovenijo, njegov stric g. inž. Josip

Klinar pa je bil 20 let ravnatelj železarn v Mostu na Češkoslovaškem. Prvi živi zdaj v pokoji v Ljubljani, drugi na Jesenicah. Novi ravnatelj je moč velike avtoritete in široke razgledanosti. Prepotoval je dobri del Evrope, Azije in Amerike, Srednjeevropske študije je dovršil na ljubljanski realki, kjer je maturiral l. 1914. Zatem je bil poklican v vojsko. Po vojni je nadaljeval študij na montanistični visoki šoli v Leobnu. Prvo službo je nastopil v železarni Julienhütte v Gornji Sleziji. Leta 1925 je nastopil službo kot asistent generalnega ravnatelja in kot vodja oddelka za obratno gospodarstvo v tvornici Edelstahl v Krefeldu in istočasno je bil asistent na vseučilišču v Achenu v Nemčiji, kjer je postal doktor inženjer. Zatem je šel na daljše študijsko potovanje po širnem svetu. Prepotoval je Avstrijo, Češkoslovaško, Nemčijo, Italijo, Francijo, Anglijo in dobri del Amerike. Ko je l. 1932 na kongresu inženjerjev podal odlični strokovni referat, je bil pozvan na vodilno mesto največjega angleškega železarskega podjetja »Tata-Iron« v Jamshedpuru v Indiji. Po 6 letnem bivanju v daljni Indiji je nastopil po domovinu, kjer je prevzel službo tehničnega ravnatelja naše domače velike železarske industrije, ki je zrasla pred pragom njegove rodne hiše.

V zgodovini velikih industrijskih podjetij so zelo redki primeri, da bi na njih vodilnem mestu stal domačin. Ko je g. Klinar pred dolgimi leti hodil se kot dijak k svoji stari mami, stricu in tetam na Jesenice na počitnice, si gotovo še ni predstavljal, da bo kedaj vodil to veliko industrijo. Upravni svet KID je imel srečno roko, da je na to odgovorno mesto postavil domačina velikih izkušenj, tehničnega znanja in organizatoričnih sposobnosti.

Gospod ravnatelj je takoj po nastopu stopil v stik s predstavniki delavskih strokovnih organizacij, s katerimi se je v millem domačem jeziku razgovarjal o vseh vprašanjih, ki se tičejo vzajemnega dela. Želimo, da bi se naša domača železarska industrija, ki daje dela in kruha tisočim ljudem, pod vodstvom novega tehničnega ravnatelja v bodoče še bolj razvijala in stalno rasla.

da je socialna in higijenska pomoč nepravilno in torej krivično porazdeljena? Ali ni iz tega razvidno, da bi morala država iskati način, kako bi tudi onim našim materam — in te so na boljše — ki živijo daleč proč od mesta, vsaj toliko nudila kakor nudi mestnim materam? Zakaj država toliko stori za mestne matere, za kmetsko mater pa se tako malo briga, da jih se vedno skoro polovica poraja brez vsake strokovne, socialne in materialne pomoči? Tudi to dejstvo je na beograjski razstavi prikazano, v nazorni tabeli je predloženo, koliko mater v težkih urah nima poleg sebe drugega kakor neizveščane sosedne in sorodnice.

Se druga tabela beograjske razstave je v tem pogledu važna. Tam je ponazorjeno, da 80% vseh ljubljanskih mater rodi v porodnišnici in le 20% v domači hiši. Pravilno bi sklepali iz tega, da mora mesto samo skrbeti za svoje porodnice in jim nuditi potrebno zavodno pomoč, dočim naj bi država svoja sredstva obrnila v korist onih naših kmetskih žena, ki se mestnih porodniških naprav ne morejo posluževati. To bi bilo socialno pravično, to pa bi

Delavci v Trbovljah izgubljajo kruh. Kako čez zimo zaposliti 500 odpuščenih delavcev?

Trbovlje, 4. oktobra

Na dnevnem kopu Dobrni, ki ga upravlja za TPD podjetje Dukić in drug, je bilo do nedavno zaposlenih okrog 480 delavcev. Ker se delo na dnevnem kopu približuje koncu, je začelo podjetje Dukić odpustiti zaposlene delavce. S 15. septembrom je bilo odpuščenih 50 delavcev, s 1. oktobrom 115, do 15. oktobra pa je že odpovedano 17 delavcem. Ostali bodo predvidoma zaposleni do konca decembra in to samo v primeru, če bo vreme ugodno. Na ta način je danes na cesti že 165 delavcev, do konca decembra pa jih bo okrog 500.

Vsi ti delavci, ki so po večini mladi, delavljivi ljudje, nekateri tudi z družinami, bodo ravno tako pred zimo izročeni največji bedi in pomanjkanju. Pozivamo vse odločujoče činitele, da razmislijo o tem, kako bi se čez zimo preživeli, oziroma zaposlili ti nesrečneži, ki svoje nesreče niso zakrivali sami. Pomoč je nujno potrebna, ker nobeden od prizadetih nima ne doma ne drugih sredstev za preživljanje sebe in svoje družine. Morajo se najti sredstva za pomoč tem siromakom, ker so vsi plačevali vse socialne dajatve in tudi v bednosti in brezposelnosti, iz katerih sedaj tudi pričakujejo pomoči.

Četrta elektrarna vrh Pohorja

Pri Senjorjevem domu so prvič zažarele žarnice

Maribor, 4. oktobra.

Vrh Pohorja so začele žarnice in sicer pri Senjorjevem domu. To je četrta nova elektrarna vrh Pohorja. Nedvomno pomemben dogodek, predvsem v tujsko prometnem ozirju. Prvo elektrarno so uredili magistratni uredniki pri Pohorskem domu. Temu zgledu so sledili potem pri Sv. Martinu na Pohorju, kjer so zgradili elektrarno pri Počitniškem domu kraljice Marije in pri penzionu Lobnici. Elektrarna pri Počitniškem domu kraljice Marije se stalno izpopolnjuje, ta dela vodi neutrudni Ivan Robnik. Zdej je nastala na Pohorju četrta elektrarna, ki je že v pogonu. Te dni so pri Senjorjevem domu začele električne žarnice, ki označujejo daleč na okoli, da je tudi v ta del obmejnega sveta prodrla civilizacija. Kako se je to zgodilo?

Znani mariborski veleindustrijec Hutter gradi v bližini Senjorjevega doma svojo vilo. Razen tega pa je mislil tudi na elektrarno, da se tako zajamči popolna udobnost vrh Pohorja. Kakor nam poročajo s

Pohorja, so bili skozi več mesecev zaposleni vrh Pohorja specialisti in pomožni delavci, ki se jim je v razmeroma kratkem času posrečilo, da so zgradili in uredili elektrarno, ki bo oskrbovala z električnim tokom tudi sosednji Senjorjev dom in tudi druge stavbe, ki se bodo v doglednem času pričele tamkaj graditi. Ne smemo podcenjevati pomena elektrifikacije v tujsko-prometnem pogledu in pri ustvarjanju ter izpopolnjevanju našega pohorskega Semmeringa. Kakor je gradnja elektrarne pri Pohorskem domu ustvarila pogoje za oblikovanje pohorskega »Semmeringa« v neposredni bližini, saj je v nekaj letih poleg okrevanja naših postarjav v bližini Petkovega sedla vzniklo iz tal precej weekendskih hišic, tako prinaša gradnja četrte pohorske elektrarne možnost razvoja drugega pohorskega Semmeringa v zapadnem predelu našega Pohorja, kjer kraljuje v vsej svoji planinski dostojanstvenosti Senjorjev dom. Kakor nam poročajo s Senjorjevega doma, bo v kratkem slovesna proslava tega dogodka.

Žrtve stare, pobožne sleparke

Po Dolenjskem je nakupovala lase, pobirala za svete maše in ogoljufala ljudi za nad 50.000 din

Novo mesto, 4. oktobra. Pred novomeškim senatom trojice, ki mu je predsedoval g. Božidar Romih, je bila dopoldne zanimiva kazenska razprava, ki je pokazala neverjetno, pomilovalna vredno sliko, kako lahko miselno je še naša podeželsko ljudstvo. Na zatočni klopi je sedela neverjetno pretkana in svetlohlinska, nad 60 let stara užitkarica Marija Pugljeva iz Rumanje vasi, pristojna v občini Toplice. Državni tožilec jo je obtožil, da je obrtno izvrševala prevare in si v zelo kratkem času pridobila 52.080 din premoženja.

Obtožnica je navajala, da se je Pugljeva preživljala dolgo vrsto let z nakupovanjem ženskih las. Ker pa je s tem malo zaslužila, se je odločila za sleparjenje, saj je kot pobožna in priletna ženica uživala med ljudstvom dober glas. V začetku novembra lani je prišla k priletni Jožefi Možetovi na Daljnem vrhu in jo vso noč nagovarjala, naj ji posodi 700 din, nakar ji bo vrnila dvojno, ko dobi denar iz Amerike. Dasi je sin Možetove odločno odsvetoval, se je Možetova vdala, češ: »Saj ji je verjeti, da bo vrnila, ker je

tako zelo pobožna, rada moli in ne pozna nobene goljufije. V prvi polovici decembra se je Pugljeva zglasila pri posestniku Kolencu v Podgori ter ga prosila za 300 din posojila. Dejala je, da bo plačala odstotke od zneska 60.000 din, katere ima naložene v neki ljubljanski banki. Tudi to žrtev je premamila s prepričevalnim govorjenjem. Dal ji je 310 din, to pa pod vplivom njegove žene, ki je trdila, da Pugljevo pozna kot pošteno in pobožno žensko že celih 30 let. Malo pred božičem je Pugljeva ponovno prišla h Kolencu ter mu natvezila, da je prišlo v njeno banko že 5.000 dolarjev in da zato potrebuje še 300 din. Kolenc ji je izročil zaproseni znesek, nato pa je Pugljeva izmamila od Kolenceve žene med božičnimi prazniki še 220 din. Še enkrat se je Pugljeva pojavila na Kolencevem domu in dobila 200 din. Kolencu je takrat pravila, da še vedno prihajajo dolarji iz Amerike in da se bo nabralo kmalu okrog pol milijona dinarjev, katerih pa zaenkrat še ne more dvigniti.

K posestniku Francu Červanu v Podgori je letos prišla Pugljeva kupovat lase.

Vedno s tovorom na strmih poteh. V 40 letih je znosila okoli 60.000 kg na 100.000 km dolgi poti

Malopred Kamno gorico sem opazil pred seboj na cesti manjšo žensko z velikim košem na hrbtu. Nekoliko je bila sklonjena pod težo, toda stopala je kakor dekle. Ko sva se srečala, sva se pozdravila kot stara znanca in Micika se je, kakor vedno, odkar jo poznam, nasmehnila in me vprašala: »Odkod?«

»Odkod pa vi danes, Micika? Gotovo iz Radovljice?«

»Ja, ja, pač po stari navadi, ki se ponavlja že štirideset let, je odgovorila ženska. »Danes moram hiteti, da ne pridem preveč v noč, imam precej teže v košu in do Dražgoš je še daleč. V Radovljico sem nesla brusnice, nazaj pa drobnarijo.«

»Pa kako drugače?«

»Eh, se je pošalila ženska, »zdaj ko bom stara osemdeset let, bo pač treba, da me malo denete v Jutro.«

»Kaj, osemdeset let? Pa še tako močna in zdrava, še vedno vselej na naporni poti iz Dražgoš v Radovljico?«

»Štirideset let je preteklo letos, odkar sem optala koš. Takrat so pričeli ravnati železnico v Bohinj in od takrat mi je koš menda kar prirasel na hrbet. No, zdrava sam pa vedno, hvala Bogu!«

»Veste kaj, Micika, vidim, da se vam mudi, oglašate se, ko pridete prihodnjič v Kamno gorico! Pa srečno!«

»Tudi vi!« Tako sva se razšla. Prihodnji četrtek, ko se sliša spet v Radovljico, se je oglašala Micika Prajfarjeva, po domače Andrejevka iz Dražgoš, da mi pove kaj zanimivega iz svojega življenja.

»Deset let sem bila stara, ko sem šla služiti, dolgo je že od takrat! Tridesetletna sem se omožila. Ko sem Janeza spoznala, nisem nikdar mislila, da ga bom kdaj imela, pa je bilo že tako namenjeno. Nekaj let smo gostovali, nato smo si postavili bajto. Mož je drvaril, jaz sem gospodinjila. Toda kmalu je prišlo drugače. Bog mu daj dobro, možu, naj mirno počiva, jaz sem mu vse odpustila! Vzdržila je in z njenih lic je zginila običajna šegavost.

»Trikrat sem šla od moža, ki je hotel prodati bajto, prišli so hudi časi. Štirideset let sem bila stara, ko sem odšla z otroki. Dve hčeri, eno 9, eno pa 10 let staro, sem dala služiti, večji fant je šel k sorodnikom, mlajši je bil nekaj časa pri meni, nato je šel še ta služiti. Želci si pa je vedno nazaj k meni in mi obljuboval, da bo že toliko pomagal, da se bova preživela. Najmlajšega sem nazadnje res spet vzela k sebi, na rame pa zadela koš. Redno vsak teden sem napolnila koš, včasih sem nesla kar po 25 kil raznega blaga. Naj-

prošla je prenočišča. Červanovič je prevladovala, da bo dobila iz Amerike v kratkem 60.000 din. Vendar pa je denar namenila zaenkrat v poštni hranilnici v Beogradu, kamor mora osebno pogni, za kar pa nima sredstev, zato je nujno potrebovala 350 din za vožnjo v Beograd, za nazaj pa seveda ne fika.

Ko je imelo okrogno sodišče zoper Pugljevo že obtožnico zaradi zločinov obrtne prevare, je Pugljevo ovdela posestnica Roza Retljeva iz Uršnih sel, da jo je prevarila za 50.000 din. Retljeva je že dolgo poznala Pugljevo kot dobro, pobožno in pošteno žensko. Pred leti je Pugljeva pobirala denar za maše in tako dobila tudi pri Retljevi denar za dve maši. Takrat je Pugljeva videla, da ima Retljeva mnogo denarja (prodala je bila veliko gozdno parcelo). Sprito tega so bili obiski Pugljeve pri Retljevi vedno številnejši in posrečilo se ji je od nje izvlajati denar. Vse seveda na račun Amerike. Tako so naposled posojila dosegla že znesek 35.000 din. V začetku tega leta je Pugljeva, ko je ležala v novomeški ženski bolnici zaradi pokvarjene noge, poslala k Retljevi nekega možkega, ki se je predstavil za Jožeta Črka in je poudarjal, da je premožen kmet iz Kostanjevice. Sklicujoč se na Pugljevo je Črka prošil Retljevo, naj mu posodi 15.000 din, kolikor se potrebuje, da popolnoma izplača hišo. Seveda je obljubljala, da bo vsa pošteno vrnila. Ker je Retljeva zaupala Pugljevi in ker se je Črka skliceval nanjo, mu je izročila 15.000 din. Tako je bila Retljeva v zaupanju na obdolženkinino poštenost oskodbena za celih 50.000 din.

Pri razpravi so se odigrali prav drama-

„Nenadomestljivi strokovnjaki“ v Mariboru

Maribor, 4. oktobra.

Problem pri nas zaposlenih inozemcev predstavlja staro, še vedno skeleto rano. Ta stvar je bila zlasti v našem Mariboru aktualna, saj je v naši tekstilni industriji zaposlenih mnogo inozemcev, ki se predstavljajo kot nenadomestljivi »strokovnjaki« in »mojstri«. Znani so predpisi v tem oziru, znani pa so tudi ovinki, po katerih je bilo mogoče mimo teh predpisov. Služiti pa je bilo tudi, da so ostali številni takšni »strokovnjaki« v teku let izven evidence, tako da se je njihovo število iz leta v leto množilo.

Te dni pa je izdalo predstojništvo mariborske mestne policije razglas, po katerem se morajo javiti vsi v Mariboru bivajoči in zaposleni inozemci, izvezmi ruske državljanke-begunce. Ob tej priliki so prišle na dan prav zanimivne stvari. Pokazalo se je, da nekatera podjetja sploh niso poskrbela za to, da združijo kader »neizogibnih« in »nenadomestljivih« inozemskih strokovnjakov z domačimi močmi, ki bi imeli dovolj časa, da se v poenostavljenih strokah izvežbajo ter izpopolnijo. Izkazalo pa se je tudi, da je živel v Mariboru na dobro plačanih položajih cela vrsta takšnih »strokovnjakov«, ki niso niti smatrali za primerno, da zaprosijo za podaljšanje pravice bivanja na našem

Orjaški dimnik je dobil v dar. V Litiji podirajo poslednji ostanek topilnice

Litija, 4. oktobra.

Te dni podirajo poslednji ostanek nekdanje litijske topilnice. Skupino stavb so podirli že pred leti, ostali so le še štirje dimniki. Tri so kmalu podirli; četrtega, največjega od vseh, pa so prčeli podirati pred teom in bo podiranje končano konec tega tedna. Poslednji dimnik je poklonjen kleparskemu mojstru g. Tinku Kajtnu. Sezidal bo hišo, za nekaj stavb opeke pa je že prodal raznim interesentom.

Poslednji dimnik, ki stoji še vedno kakor ogromen spomenik na zajetnem prostoru ob železniški progi, vpletamo v pogovore zadnjih dni. Ko bo podrt, bo ostala nekdanja topilnica samo še v spominih in v zgodovini. O stasitem dimniku pripovedujejo Litijani marsikaj zanimivega. Mnogi se dobro pomnijo, ko so ga gradili v letu 1913. Takrat je topilnica precej razširila svoj obrat. Za dimnik so takrat porabili 90 vagonov specialne opeke iz Nemčije. Za malto so uporabljali poseben kremenčev pesek takisto iz Nemčije. Dimnik je segal 68 metrov visoko in bi se seveda zrušil, če bi ne imel trdnega temelja. Podnožje sega 7 metrov v tla in je predvsem iz železa in betona. Premier pri tleh meri 6 metrov, zidovje je debelo meter, svetlobo je spodaj 4 metre. V obsegu pa ima dimnik pri tleh skoraj 19 metrov. Vse kakor nevasdanje številke! Od tal navzgor se dimnik oži. Za vsako nadstropje so uporabljali opeko posebne vrste in velikosti, da je je skoraj ducat vrst. Svetloba dimnika na zgornjem koncu se je zvalila do poldruga metra in pri vrhu je

Zjutraj...

zlasti pa
zvečer

Sargov

KALODONT

proti zobnemu
kamnu

tični prizori. Pugljeva je vsako krivdo cinično in trdovratno zanikala. Zaslišane priče pa so trdno pričale, da ima Pugljeva denar spravljen nekje na varnem. Sodišče je Pugljevo obsodilo na 5 let robije. Obsojenka, ki s sodbo nikakor ni bila zadovoljna, je odločno prijavila revizijo in priziv.

ozemlju. Med temi je precej »mojstrov« po nekaterih tekstilnih tvornicah, katerih zadržanje nasproti našemu slovenskemu delavcu je vsemu Mariboru dobro znano. Samo v eni teh tvornic je šest takšnih vodilnih uslužbencev, ki jih bodo naša oblastva zdaj odpremlja v njih domovino, kjer bodo lahko mnogo pripomogli pri izpopolnitvi »nenadomestljivih« moči. Upati pa je tudi, da bo krišlo sedaj do kruha vsaj nekaj naših ljudi, ki niso nič manj strokovno usposobljeni, kakor so bili »nenadomestljiveži«.

Shujšati zamorete
uspešno
samo z redno uporabo

AQUASOL-a

Dobiva se v drogerijah in lekarnah. Izdeluje in prodaja dale:

STEG A. D.

Beograd, pošt. pretisna 50.
Telef. 27-192.

bil zid debel le za posamezno opeko, 20 cm. Vrhnji del je bil ves iz volle opeke. Kako pa podirajo dimnik? Tako na notranji, kakor tudi na zunanji strani dimnika, so nameščeni železni kavlji, ki so služili delavcem že po popravilih. V času, ko so bile topilniške stavbe podrt, so mnogi graški fantički plezali na orjaško cev in so iz mladeniške objestnosti metali z vrha svoje čepice ali celo suknjice, vse to na veliko jezo mater in očetov, ki niso radi videli, da jim deca uhaja pod oblake. Teh kavljev se poslužujejo zdaj tudi razdirači. S klavirji izluščijo iz stavbe opeko za opeko, ki jo mečejo na tla. Seveda se precej kosov ubije, toda večina le ostane cela.

Naši ljudje se boje, da bo ostalo obširno zemljišče poslej brez koristi za javnost. Sem spada na vsak način tovarna. Neke govornice menijo, da se bo ob času dobrih konjunktur pričela širiti naša predelnica, ki je lastnica vsega nekdanjega topilniškega prostora. Za samo skladišče lesa, čemur služi del stavbišča sedaj, je prostora škoda. Doslej smo upali, da bodo osameli dimnik porabili kar celega za novo tovarno. Mnogo bi s tem prihranili. Zdej je up zmanj. Dimnik so »hoteli dati po dretni neki stavbni tvrdki, ki pa je stavila prehuđe pogoje. Da bi ga podrla na svoj riziko, je zahtevala vse gradivo zase, povrhu pa še 20.000 dinarjev. Nato so se pričeli oglašati drugi interesi in končno ga je dobil domaćin g. Kajtna, ki je vesel, da je prejel v dar najvišjo stavbo v Zasavju in v njej naravnost pravično množino opeke.

več sem trgovala z malim kruškom, ki ga pečejo v naši vasi, in s sirovim maslom.

»Pot je bila precej huda: iz Dražgoš na Jelovico, čez Rastoko, Trate, za Seško planino pa v Sotesko. Hodila sem prav gori do jezera. Večkrat sem gazila po samotnih gozdovih čez koleno visok sneg in nekoč domala, da me ni v strmini nad Sotesko odnesel plaz. Štiri ure sem potrebovala do tja in če je bil poseben težak koš, pa še po več ur.«

»Nu, pa koliko et, zasužili?«

»Če je dobro šlo, tudi dva do tri godinjarje. Hrana me ni stala dosti. Živela sem vso pot le od kruha, ki ga je bilo za

štiri krajcarje že precej. Prihranila sem si bila tudi prenočišče, se je pošalila Micika, »ta je bila med počivanjem kar v gozdu...«

»Kaj ste pa doma jedli, ko ste še daleč tako krepki in zdravi?«

»Hvala bogu! Revna sem, toda kljub temu pa imam le največje bogastvo, zdravje. Obdržala sem ga menda zato, ker sem morala jesti le žgance, kašo, podmet in krompir. Najbolj me je pa vedno poživilo mleko, bodi že sladko ali kislo.

»Kaj pa meso?«

»Ja, enkrat smo ga pa jedli precej dolgo, se je Micika spet malo posmejala. »Ko sem bila še skupaj z možem, sem zredila prašiče. Takrat smo pa res jedli dolgo časa meso. Ko pa ni bilo več prašiča, tudi mesa ni bilo. Veste kaj, riž imam sila rada, toda kaj ko je le predrag za take ljudi, kakršni smo mi.«

»Hudo je bilo med vojno, takrat še žganec ni bilo. Nekdo mi je dal g. Josip Globočnik iz Železnikov, ko sem pustila mimo naše bajte, voziti les, kar 15 kg koruzne moke. Ker sem mu bila hvaležna, me je vprašal, če hočem tudi malo petroleja. Seveda rada, gospod, če ga kaj ima, saj smo vedno le v temi. No, in r s mi ga je dal. Vidite, tako, če je človek hvaležen, pa mu tu pa tam le dobri ljudje tudi malo pomagajo.«

»Ko je postala z Bohinjem kupčija slabša, sem poskusila z Radovljico. Tudi tja se hodim nad 20 let. V prejšnjih letih sem opravila pot iz Dražgoš čez Jamnik, v Krogo in odobro skozi Kamno gorico v

Domače vesti

*** Poziv javnosti.** Jugoslovensko-češko-slovaške lige, ki že vrsto let delujejo na zblizanju in sodelovanju Čehoslovakov in Jugoslovenov, imajo za veliko dolžnost ravno sedaj razširiti in poglobiti svoje delo med najširše plasti našega naroda. Čas zahteva od nas dejanja! Zato pozivamo vse, ki čutijo v teh dneh s težko preizkušeno čehoslovaško, da pristopijo v naše organizacije in da s svojim članstvom podpro naše delo, ki ga čakajo nove in velike naloge! Pristopajte v čim večjem številu! V krajih, kjer se ni naše lige, jo takoj ustanovite! — Izvršni odbor JO lig dravske banovine. Jugoslovensko-češko-slovaška liga v Ljubljani.

Da!

čas je za zimske suknje:

cenejše Din 120.— do 170.—
shetland Din 200.— do 270.—
cromby Din 300.— do 330.—

MANUFAKTURA

F.KS. **SOUVAN**
MESTNI TRG 24.

*** Anica Thurnherjeva na poslednji poti.** Včeraj dopoldne se je zbralo domala vse višnjansko prebivalstvo z okoličani pred hišo žalosti na Glavnem trgu, kjer je počivala na mrtvaškem odru učiteljica ga. Anica Thurnherjeva. Po znanosti in stanovskih tovarših je bila zastopana vsa Dolenjska, prišli pa so tudi mnogi iz Ljubljane, Vrhnike, Jevnice, Litije, šmartna, Celja in drugih krajev. Ko je duhovščina pod vodstvom župnika g. Vidmarja opravila molitve, so zapeli pevci, nakar se je razvil z Glavnega trga po mestu dolg žalni spreved. Ob 10. je bila žalna mola v cerkvi pri Sv. Tilnu, nato so položili blago rajno v grob na novem pokopališču. Njen grob je tu šele drugi in naokrog so se zbrali vsi pogrebci s predstavniki občine ter uradniki s starejšim sreskega sodišča dr. Močnikom. Med pogrebci je bilo tudi obilo mladih mož in žena, ki so bili v Stični in v Višnji gori učenci blage gospe. Kakor na pester venec je bil pogled na šolarje, ki so nosili v rokah kite cvetja. Po molitvah je odlični učiteljici in zgledni članici JUU v slovo spregovoril predsednik litijske sreske organizacije g. Jože Zupančič. Za vse, kar je nudila pokojnica višnjanski mladini in storila za napredek Višnje gore, pa se je zahvalil domači šolski upravitelj g. Janko Kokalj. Spet so se poslovili od blage žene s poslednjim žalostnim višnjanskim pevci, nakar so grude zakrile krsto. Ihtenje je pričalo, kako je bila gospa Thurnherjeva priljubljena. Vsem bo ostala v najlepšem spominu!

*** Pri motnjah v prebavi, napihjenosti, vzepljanju in zgagi,** povzročeni po trdi stolici, je najbolje vzeti zvečer pol čaše naravne »Franz-Josefov« grenčice in zjutraj na teš želodec isto količino. Prava »Franz-Josefova« voda se je vedno izkazala za popolnoma zanesljivo sredstvo za izboljšanje črevesja.

Ogl. rez. št. 15. 485-35

*** Zemunska učiteljica žrtve svoje postrežnice.** Poročali smo včeraj o roparskem umoru upokojene učiteljice Milice Mihajlovičeve, ki so jo našli mrtvo in močno poškodovano v njeni hišici v Dobanovcih ulici v Zemunu. Beograjska policija je brž našla prave sledove in je kot morilko razkrinkala postrežnico Milico Vujanovičevico. Milica je priznala, da je svojo gospodinjjo napadla s kladivom in letvijo. Zadalja ji je 17 smrtnih ran. Nato je pobrala iz torbice pod vzglavjem 8020 din. Pobegnila je preko strehe, da bi zakrila sledove. Takoj naslednji dan — bilo je to v soboto zjutraj — se je zatekla v malarčni oddelke beograjske splošne bolnišnice in je simulirala mrtvico. Ko pa so jo preiskali, so našli v rokavu njene bluze oropani denar. Zločinca je pri zasliševanju hladno vse priznala.

KINO MATICA, tel. 21-24

Se vsakogar je navdušila dražestna Dorothy Lamour v vefilmu »LJUBEZEN V DZUNGLI«. — Danes nepreklicno zadnjikrat! — Ob 16., 19. in 21. uri! — 2 žurnala!

Radovljico v enem dnevu tja in nazaj, čeprav je bil koš napojen pri odhodu in povratku. Danes tega pač ne zmoremo več. Hrib, ki sem za navajena od mladih let, mene moti, toda 9 ur hoje na dan in še prodajati vmes — to je pa le preveč za 80 let staro žensko. V Radovljici pranočujem pri dobrih ljudeh. Kakor hitro ležem, zaspiam. Ne premišljujejem previše, ker itak nič ne pomaga. Kakor je namenjeno, tako mora biti! Ženske tožijo, da ne morejo spati. Seveda, saj podnevi dremlejo, ko drugi delamo. Jaz ležem pa spim, samo da me ne zebe. Toploto sem imela vedno rada in srečna sem bila, če so me kje prenočili za pečko.

»Kaj pa vinček, Micika?«

»Ej, preveč ga ni dobro, malo se ga pa prične v dobri kapljici se ne kaže odreči. Staremu človeku stori dobro...« Zdal živim pri mlajši hčeri v domači bajti. Toda delati moramo še vedno, saj je pri tej davet otrok. Eno hčer in sina imam v Ameriki. Najmlajši pa je žagar v škofiji Loki. Veliko sem videla, veliko trpela, toda zadovoljna sem pač morala biti. Zastonja sem bila tako preveč v življenju. Pa se je Micki spet zjasnilo lice in se je posmejala: »Veste kaj, če ste že vse napisali, vas prosim, da povejte še to: če

se bo Micika še enkrat rodila, ne bo več nosila koša in ne bo potovka, ker se neče puliti z ljudmi, ki jim je res težko ustreči. Če bo še enkrat prišla na svet, bo rajši gospa. Samo... takrat bo najbrž teh že preveč na svetu, ker vse tako rado rine med gospode.«

Micika se je zahvalila za kozarček vina, zadel na rame koš in jo mahnila v Radovljico, k fotografu Slavku, ki sta dobra prijatelja, da jo fotografira za osemdesetletnico. Zakaj pa ne! Koliko je že opravila, povedo kratko naslednje številke: Okoli 60.000 kg je znosila po približno 100.000 km dolgi poti v svojem košu, po strmih gorskih potih, zdrava in vesela. Vzemimo, da je šla skozi 40 letvask teden enkrat na potovanje in da je nesla tja in nazaj povprečno le po 10 kg, pa pridemo do navedenih, za človeško delo ogromnih števk. Oglejmo si pa tudi pota, po katerih je hodila. Andrejčevka iz Dražgoš? Po večini so zelo strma in skalnata. Iz Dražgoš na Jelovico, od tod v Bohinj in iz Kroke na Jamnik, tod so povsod višinske razlike nad 400 m. Kako svež je duh naše jubilanke, vam pričuje vse, kar smo zgoraj navedli. Želimoj vse najboljše in smo prepričani, da jo bomo videli tudi kot stoletnico.

*** Upešne makajane tečaj za pisarje gospodinjstev v Vignju.** Nekajkrat v letu smo poročali, da je organizacija izseljencev na obali mesteca Vignja na Pelješcu pri Korčuli pomladi odprla gospodinjstevski tečaj. Tečaj je letos trajal od 15. marca do 15. septembra. Izpiti so pokazali, da so gojenke pridobile odlično izurjenost za praktično delo v penziju in v gospodarstvu šolske restavracije. Prospekti so privabili v Vignj lepo število gostov, ki so stanovali po čistih kapetan-skih hišah, hrano pa so imeli v gospodinjstvi šol. Največ gostov je bilo iz Jugoslavije, nekaj pa tudi iz Nemčije in CSR. Gojenke so se tedensko vrstile v treh skupinah pri kuhanju, serviranju in v ekonomiji. Ob zaključku tečaja so prejeli spričevalo. Slovo je bilo prisrčno. Goste in gojenke je pozdravil v imenu Zveze izseljencev delegat Hinko Sirovatka, nakar je bila zakuska. V teku vseh šestih mesecev ni bilo v internatu niti enega obolenja. Nekatere gojenke so si celo izvirno opomogle. Zveza izseljencev bo seveda organizirala nov tečaj, ki bo trajal 10 mesecev in se že oglašajo reflektantke. Stari naj blagovljijo takoj zahtevati prospekt. Mesečna skrbnina znaša 600 din, vplisna pa 100 din. Pisarne prijave sprejema Turistično-domačinska škola v Vignju, pošta Kučište, Dalmacija.

*** Zahvala.** Za čestitke in voščila ob osemdesetletnici vsem iskrena zahvala! — Miha Artlj, žirovnica.

*** Enoletni učni trgovski tečaj za pisar-niške moči pri Trgovskem učnem zavodu v Ljubljani.** Kongresni trg 2 (prostor Dopsne trgovske šole) priporočamo vsem onim, ki se žele temeljito izobraziti v stenografiji in strojeopisu ter dobiti res prvotno podlago za pisarniška dela. Redno vpisovanje v tečaj je 1., 3. in 4. oktobra mesečno 110 din.

*** Dopisna trgovska šola v Ljubljani.** Kongresni trg 2. Vsakdo, komur ni mogoče obiskovati pouka osebno, si more pridobiti s poukom doma vsega potrebnega znanja in potom Dopsne trgovske šole. Navedena šola nudi vsakemu posameznemu bodisi pouk celotnih rednih dopisnih tečajev, ali dopisne dvoletne trgovske šole ali posameznih trgovskih predmetov in jezikov. Šolnina je tako nizka, da je dostopna vsem slojem. Redno vpisovanje v Dopsno trgovsko šolo je od dne 1. do 10. oktobra (razen nedelj) pisмено ali osebno v pisarni zavoda dnevno od 9. do pol 1. in od 4. do pol 8. ure zvečer. Izvenljubljanskim reflektantom pošlje vodstvo zavoda prospekte z vpisnic, potom katere se more učenec polnoletno vpisati. Vsa posnila so interesmentom brezplačno na razpolago.

*** 78 din plačate za enodnevni izlet v Trst dne 16. oktobra 1933.**
*** Samo 78 din, brez vsakega doplačila** plačate Putniku za izlet v Trst dne 16. oktobra 1933.

*** »Zvončkov« 8. (oktobrska) številka** je izšla s pestro vsebino in lepiimi ilustracijami. Rodoljubi in vzgojitelji, podpirajte list, namenjen naši mladini v tujini in ob ogroženih mejah. Na razpolago so še vse letošnje številke! »Zvonček« naročite v upravi, Krakovski nasip 22. Ljubljana, ali v Učiteljski tiskarni.

Ogorčena borba za ljubezen in življenje po prenehanem brodomu in vstaji peklen-skih hajdukov na razbesnelem morju. — Po noveli G. Morrisa (Otok tigrov). **OTOK SMRTI** Sijaj in misterij daljnega iztoka. Krvoločni levi, zahrbtni tigri, požrešni krokodili in divje gorile oprežajo korak za korakom za človeškim življenjem. Izredno napeto in zanimivo. Premiera danes ob 16., 19. in 21. uri.

Iz Ljubljane

u— Sodba v zadevi naše sotrudnice ge. Marije Grošjeve proti »Slov. domu« potirjena. Ob 70letnici nepozabne Franje Tavčarjeve je znana mladinska pisateljica in pesnica Marija Grošjeva priobčila v našem listu pesem-prigodnico, ki je bila zelo simpatično sprejeta od javnosti. To pa »Slov. domu« ni bilo prav, kakor mu sploh ni bilo prav, da smo splošno slavili gospe Tavčarjevo kot voditeljico naprednega ženstva. Zato je na grd način raztrgal lepo pesnitev Grošjeve in jo označil kot »pesniško meketanje«, »blazenje in besnenje«. Na tožbo, ki jo je vložila Grošjeva po ljubljanskem odvetniku dr. I. C. Oblaku, je bil »Slovenski dom« obsojen. Pritožil se je na sto sedemdeset v Zagrebu, ki pa je pravkar njegovo pritožbo zavrnil in potrdil obdobo. Tako je zadeva končana in je dobila naša sotrudnica svoje zadoščenje.

u— Študentska knjižnica na Kongresnem trgu 7 je izposodila septembra 3930 strankam 12615 knjig. Knjižnica, ki je odprta vsak delavnik od pol 16. do pol 20. ure, ob sobotah že od 15. ure dalje, izposoja knjige v desetih jezikih vsakomur, kdor se zadostno legitimira. Izvenljubljanskim citateljem pošilja knjige tudi po pošti.

u— Graditeljem mrliske veže pri Sv. Križu. Pišejo nam: »Bodoča mrliska veža (ali kakšno ime bo že dobila) pri pokopališču pri Sv. Križu ima gotovo poleg sanitarnih ciljev tudi trgovski namen za amortizacijo vloženega kapitala. Zato bi podjetju svetovali, naj se obliki projekti-ranih kapelke preuredi, naj v obliki kolumbarija za tiste, ki puste svoje pokojne upepeliti v inozemskih krematorijih, ker v naši državi še vedno nimamo take institucije naprednih držav (v neokrnjeni čehoslovaški republiki pa so imeli 17 krematorijev). Med Slovenci je že mnogo rodbin, ki hranijo pepel svojih dragih kar doma, drugi so ga pustili v kolumbariju v Gradcu proti letni najemini. Vsi ti bi nedvomno z veseljem pozdravili zadevno napravo na domačih tleh. Pridrži! Pa bi se nam tudi Hrvti in Srbi. Ne smemo si zapirati oči pred neizbežnim dejstvom, da se bo vedno več naših državljanov odločalo za moderno upepeljevanje. Že zdaj ima društvo »Ogenj« v Mariboru nekaj sto članov, med temi mnogo Ljubljancev, ki se bodo vsi dali po smrti upepeliti. Zaenkrat bi pri nas zadostovala lična okrogla kapelka s več vrstami vdolbin, kjer bi se shranjevala žare s pepelom pokojnikov.

u— Zakaj ne moremo biti zadovoljni s tramvajem v Gradišču. Na pojasnilo mestnega poglavarstva v torkovem »Jutru« nam pišejo: »Pri občinstvu, ki se vozi s tramvajem iz šiške proti Viču, zbujajo največ nevolje prestopanje ob koncu Gradišča. Prestopanje na tem mestu je baže neizogljivo, toda voz št. 4, ki vozi od glavne kolodvorja naravnost na Vič, čestokrat neposredno pred vozom iz šiške, bi moral upoštevati prestopajoče potnike. Te

DANES PREMIERA! Ob 16., 19. in 21. uri **CHARLES BOYER** in **JEAN ARTHUR** v krasnem, napetem filmu senzacijonalnih prizorov, sreče, bolesti in nežne ljubezni. Senzacionalna katastrofa prekoceanskega veleparnika, edinstveno in pretresljivo filmana. Pustolovščina romantične noči v Parizu, kjer je Ch. Boyer spoznal ob kaj čudnih okoliščinah lepo Američanko. **KINO UNION, 22-21**

CHARLES BOYER JEAN ARTHUR PONOČNI DOŽIVLJAJ

ga pa navadno ne stori, dasi bi moral spredovnik v št. 4 videti ali vsaj slišati sledeči mu voz, ker ravno na tem ovinku dovolj glasno cvilijo in ropočajo tramvajski vozovi. Toda prestopajoči potniki navadno le vidijo rdečo luč na viškem vozu, ki jim jadrno odpelje pred nosom, potem pa morajo večkrat po 10 minut čakati na odprtem prostoru, kar je posebno neprijetno pozimi. v dežju in viharju. Čestokrat se zgodi, da privozita do tja še po dva vozova št. 1 ali 2, ki se spet vrmeta proti »Zvezdi«, preden pribrzi rešilni št. 4. Čakajoči potniki bi lahko šli med tem najmanj dve postaji naprej, kar bi tudi rajši storili, kakor da morajo pri nevsheem vremenu toliko časa stati na mestu, toda peš hoditi ni dovoljeno, ker v tem primeru kupljena vozovnica izgubi veljavo. Sprevidnikom št. 4 se naj naroči, da na tem mestu počakajo na voz št. 1 ali 2, ako mu sledi neposredno, ali pa se naj tam postavi pokrita čakalnica.

u— Težak voz je pri tistih ob zid. Huda nesreča se je primerila včeraj ob 11.15 na Gallusovem nabrežju. Hlapec Franc Činžar, ki je v službi pri prevozniki ge. Mariji Kraljevi na Tyrševi cesti, je peljal na dvovprežnem vozu 32 vječ noke, težke 2060 kg. Zapeljal je čez most Sv. Jakoba in zavel na desno, na Galusovo nabrežje. Prehod je ozeč razen tega pa je tam prav ta čas razkladal mestni tovarni avto neki material. Ker hlapec ni dovolj zavrl voza, je voz zbrzel nizdol in pritisnil Julijano Funkljevo, gospodinjstvo pomočnico s Privozta št. 8 ob zid vrta poštne direkcije, da se je sirota kar zgrudila. Bilo je treba nujno prepeljati v bolnišnico. Policija je uvedla preiskavo.

u— Smrtna žrtev tramvaja. V ponedeljski izdaji smo poročali o nesreči, ki se je v nedeljo zjutraj pripetila v Podgori pri št. Vidu 75-letnemu občinskemu siromaku Janezu Lebnu. Na cesti ga je podrl tramvaj, da je dobil hude notranje poškodbe in so ga morali reševalci prepeljati na kirurški oddelke. Zdravniki so si na vso moč prizadevali, da starčku rešijo življenje, a ves njihov trud je ostal zaman. Po dveh dnevih trpljenja je Leben včeraj podlegel poškodb.

u— Tretji Kolmanov tovariš pod ključem. Zadnji čas imajo organi kriminalnega oddelka največ opravka z zasledovanjem tatinske tolpe, ki jo je bil organiziral v ljubljanski okolici bivši delavec Ludvik Kolman. Njegovo podjetje je bilo imetju mešanov in okoličanov toliko bolj nevarno, ker se je zvezel s skupino bosanskih potnikov in brezdomcev, kakršnih se v zadnjih letih cele trume zatekajo v naše kraje. Dokler izhajajo na pošten način, se ukvarjajo z nakupovanjem kakšne odložene, maloverne robe, a od te njihove trgovine do kriminala je po navadi en sam korak. Za Kolmanom je policija najprej aretirala Bosanca Hojdeniča, ta pa je pri zasliševanju izdal še svojega rojaka, 22-

u— Nesreča brezposelnega delavca. Včeraj popoldne so pri Zanklu na Resljevi cesti žagali drva. Pri delu je pomagal tudi 25-letni brezposelni delavec Ivan Mazi z Ižanske ceste. Med žaganjem mu je cirkularna žagala roko in mu porezala štiri prste. Sreča, da je dobil za nekaj ur dela, je moral odkupiti z žrtvijo za vse življenje.

u— Podporno društvo državnih in banovinskih uslužbencev dravske banovine preseli z današnjim dnem svojo društveno pisarno z Bleiweisove ceste 13. na Tyrševovo cesto 15/II. nadstropje nad kavarno Evropo (stanovanje dentista g. Borisa Bana).

u— Večerni trgovski tečaj na trgovskem učilišču »Christofor učni zavod« Ljubljana. Domobrankska cesta 15. prične v četrtek, dne 6. oktobra. Vpisovanje vsak dan dopoldne, popoldne in zvečer od 8. ure. Informacije in novi prospekti interesentom na razpolago. Dovoljen obisk tudi posameznih predmetov.

u— Klub damskih frizerjev v Ljubljani prične v sredo 5. t. m. zopet s svojim rednim strokovnim delom, in vsi vse po napredku stremeče kolege, da se klubovnemu delu pridružijo in se javijo vsako sredo ob pol 21. v klubovnih prostorih gostilne Sokol Pred škofijo 12.

Iz Celja

u— Vaja za zatemetelj Celja odpovedana. Mestna občina je včeraj z nekaterimi lepaki obvestila prebivalstvo, da je za včeraj in danes napovedana vaja za zatemetelj Celja preložena. Preložitev je bila objavljena šele zadnji dan, zaradi česar mnogi niso bili o preložitvi obveščeni. Če so lahko n. pr. v Mariboru pravosodno obvestili prebivalstvo o preložitvi vaje, bi bili mogli to storiti menda tudi v Celju in med prebivalstvom bi ne bilo nevolje.

u— Cerkvico sv. Miklavža nad Celjem so na zunanji strani skoraj že docela obnovili. Te dni so začeli prenavljati tudi notranjost cerkve. Dobro bi bilo, če bi se posekali drevje pri cerkvi, ki zakriva cerkev na celjski strani in je samo v napoti.

u— Prepoved sejnov živine v celjskem srezu. Zaradi silnavke in parkljevke so prepovedani vsi sejni živine v celjskem srezu. Silnavko in parkljevko so ugotovili v Hramah pri Veliki Pirešici in na Klančcu pri Dobrni, obstoji pa sum, da je ta epidemija razširjena tudi v št. Juriju ob juž. žel. Iz okuženih krajev se ne sme prodajati surovega mleka, marveč samo prekuhana.

Kino Union. Warner Baxter in June Lang v filmu »KRIK DZUNGLE«.

u— Prekinitev tranzitnega prometa na državni cesti v Konjicah. V Konjicah bodo sredi oktobra rekonstruirali trški vodovod, pri čemer bodo obnovili cevovod od Dravinje nazgor. Del vodovoda je izpeljan v višini 130 m od Dravinje v smeri proti Celju pod državno cesto. Ker je ta del rekonstrukcije mogoče izvesti samo z začasno zaporo državne ceste, bo tranzitni promet od 10. do vstega 15. t. m. namesto skozi Konjice usmerjen po banovinskih cestah Slovenska Bistrica — Poljčane — Loče — Žiže — Konjice. Redni avtobusni promet na progi Maribor — Celje se vrši s prestopanjem v Konjicah.

u— Smrtna avtomobilska nesreča se je zgodila na cesti med Ljubijo in Mozirjem. Trgovski potnik Jelen iz Celja je z osebnim avtomobilom povozil 33-letnega posestnika Antona Zuntarja. Nesreča je bila neizogibna, ker naglušni Zuntar ni slišal signalov in se je, ker je bil nekoliko vinjen, zadel ob avto. Počila mu je lobanja in je kmalu podlegel.

u— Požar je uničil dva kozolca. V Podlogu pri št. Petru v Savinjski dolini so se v četrtek okrog 15.30 igrali neki otroci pod kozolcem posestnika Martina Jošta iz Gotovlj pri Zalcu. Zaradi ne previdnosti otrok se je s senom in slamo napolnjeni kozolec vnel. Ogenj je kmalu zajel tudi drugi Joštov kozolec, ki je stal v bližini. Oba kozolca sta z vsaj zalogo sena in slame vred pogorela do tal. Škoda je le delno krita z zavarovalnico.

u— Karambol na Krekovi cesti. Včeraj okrog 8. zjutraj je privozil po Krekovi cesti iz Savinjske doline v Celje tovarni avtomobil, last nekake avtoprevoznika iz Trzica. Na desni strani ceste nasproti Batičevi hiši je stal dvovprežen kmečki voz, naložen s kmetijskimi pridelek. Predno je privozil tovarni avtomobil izza nevarnega in nepreglednega ovinka pri Glaziji, je voznik pogljal in krenil proti mestu. Avtomobil je privozil okrog ovinka brez signala. Pred njim je vozil v isti smeri omejen kmečki voz, z nasprotno strani pa je privozil drug kmečki voz. Šofer se je hotel izogniti, pri čemer je zadel v prvi kmečki voz, ga porinil z desne na levo stran ceste in ga okrenil. Voznik je zadržal oba konja, da nista zdirljala po cesti. Pri karambolu sta se voz in avtomobil malo pokvarila, druge škode pa k sreči ni bilo.

Iz Maribora

u— Prvi pohorski dan, ki naj prikaže življenje naših pohorskih drvarjev in našega Pohorja vobče, bo dne 30. t. m. Pohorski dan je zamišljen v velikem obsegu. Ob 10. bo slavnostna pohorska propagandna povorka s pohorskimi skupinami in simboličnimi slikami na okrašenih vozeh in s pohorsko godbo po glavnih mariborskih ulicah. Ob 11. bo velik propagandni štafetni tek pohorskih drvarjev z debli. Start in cilj je Putnikov reklamni kloek na Aleksandrovi cesti. Tekmovalna proga: Aleksandrova cesta, Francišanska ulica, Tattenbachova ulica, Sodna ulica in Aleksandrova cesta. Ob 14. bo na Trgu svobode velika pohorska tombola. Dobitki predstavljajo izrazite produkte in izdelke Pohorja. Ob 16. bo v Unionu propagandna dravska tekma za prvenstvo Pohorja. Med glavnim odmorom nastopijo mariborski mali harmonikarji pod vodstvom g. Sušteršiča. Ob 19. uri v vseh uniojskih prostorih pohorski večer ob sviranju treh godb. Čisti dobiček tega dne je namenjen za pohorski podporni sklad, podporo onemoglim pohorskim drvarjem ter pohorsko strošna šolska deco. V zvezi s to akcijo je tudi ustanovitev posebne zadruge »Pohorska samopomoč«, ki bo posvečala svojo pozornost vsestranskemu dvigu našega Pohorja.

Gospodarstvo

Naš bodoči trgovinski promet s Češkoslovaško

Glede na dogodke zadnjih tednov, ki so dovedli odnosno bodo še privedli do znatne okrnitve češkoslovaške republike, je v naših gospodarskih krogih mnogo zanimanja za vprašanje, kakšne možnosti bodo v bodoče glede trgovinskega prometa z okrnjeno češkoslovaško republiko.

Lani je znašal po naši trgovinski statistiki naš izvoz v Češkoslovaško 493 milijonov din (prejšnje leto 540 milijonov), naš uvoz iz Češkoslovaške pa 580 milijonov din (v prejšnjem letu 626 milijonov). V Češkoslovaško smo razmeroma največ uvozili leta 1935., ko je šlo v to državo 13,4% vsega našega izvoza; lani je ta delež znašal le 7,9%. Delež Češkoslovaške pri našem uvozu pa je zadnja leta znašal 11 do 18%. V bodoče je seveda računati s tem, da se bo naš trgovinski promet s Češkoslovaško vsaj v prvi dobi skrčil.

Uvozne potrebe okrnjene Češkoslovaške morda ne bodo v večji meri nazadovale. Z odstopom sudet-nem. pokrajin bo Češkoslovaška odstopila Nemčiji sicer agrarno najbolj pasivno ozemlje, verjetno pa je, da bo odstopila tudi Madžarski del svojega teritorija z madžarsko večino, ki pa predstavlja zopet najbolj agrarno aktivno ozemlje. Tako bo tudi okrnjena Češkoslovaška imela še nadalje precejšnjo uvozno potrebo glede kmetijskih proizvodov.

Daleko večje spremembe se bodo pokazale v strukturi našega uvoza iz Češkoslovaške, predvsem zaradi tega, ker bo Češkoslovaška z odstopom sudetskega ozemlja izgubila znaten del svoje izvozne tekstilne industrije. Od celotnega našega uvoza češkoslovaškega blaga v višini 580 milijonov din pa je lani odpadlo 93 milijonov na uvoz bombažnih tkanin, 115 milijonov na uvoz volnene preje in vol-

nenih tkanin, ter 34 milijonov na ostali tekstilni uvoz, tako da je tekstilni sektor našega uvoza iz Češkoslovaške obsegal 315 milijonov din ali 54% celotnega uvoza. Četudi ni verjetno, da bo v bodoče docela prenehal naš tekstilni uvoz iz Češkoslovaške, ker bo tudi v okrnjeni Češkoslovaški še mnogo tekstilne industrije, vendar ni pričakovati, da bomo še v večji meri uvažali iz te države tekstilne surovine in tekstilno blago.

Ker bo Češkoslovaška z odstopom sudetskih krajev izgubila tudi znaten del keramične, porcelanske in steklarske industrije, je pričakovati, da se bo tudi uvoz keramičnih, porcelanskih in steklarskih izdelkov, ki je lani znašal 37 milijonov din, prav občutno zmanjšal.

S tem pa seveda ni rečeno, da v bodoče ne bomo imeli večjih možnosti uvoza iz okrnjene Češkoslovaške. Dolež se je v večji meri povečal, nego možnosti našega izvoza v Češkoslovaško, kar je dovedlo do stalne pasivnosti naše trgovine s to državo in je tudi povzročilo, da je naš klirinški dolg narasel v zadnjem času celo na 170 milijonov Kč. Obstoj tega dolga je sicer avtomatično zaviral uvoz iz Češkoslovaške v Jugoslavijo. Ker morajo češkoslovaški izvozniki več nego leto dni čakati na vrstni red izplačila iz kliranga, vendar ni dovedlo do izravnanja. Če ne bi bilo te ovire, bi bil naš uvoz češkoslovaškega blaga še mnogo večji. V bodoče pa je računati s tem, da bomo lažje spravili v sklad možnosti našega izvoza v Češkoslovaško s možnostmi našega uvoza češkoslovaškega blaga. Okrnjena Češkoslovaška bo ostala še vedno pretežno industrijska država, kjer bomo lahko krili marsikatero izvozno potrebo.

K ukinjenju nemško-avstrijske carinske meje

Avstrijska carinska tarifa ostane do nadaljnjega v veljavi

Poročali smo že, da so bile s 1. oktobrom ukinjene carine na nemško-avstrijski meji, tako da je sedaj tudi blagovni promet v smeri iz Nemčije v Avstrijo prost carine (že pred meseci so bile ukinjene nemške carine na avstrijsko blago). V nasprotju s prvotnimi poročili pa s tem še ni ukinjena nemško-avstrijska carinska meja. Razlog za nadaljnji obstoj te carinske meje, kjer se samo še vršijo carinske formalnosti zaradi kontrole blagovnega prometa, je v tem, da s 1. oktobrom ni bila razširjena nemška carinska tarifa na področje Avstrije. Zato tudi ni prenehala veljavnost prejšnjih avstrijskih trgovinskih pogodb s posameznimi državami. Te pogodbe ostanejo do nadaljnjega v veljavi.

Ceprav so carine na nemško blago pri uvozu v Avstrijo docela ukinjene, se še nadalje pobirajo carine na blago, ki prihaja iz Nemčije, pa ni nemškega izvora, torej na blago, ki je bilo uvoženo iz inozemstva v Nemčijo. Že pred meseci, ko so bile ukinjene nemške carine na avstrijsko blago, je bila izdana prepoved uvoza neavstrijskega blaga iz Avstrije v Nemčijo. Zgodnje omejitve v blagovnem prometu med Avstrijo in Nemčijo so ostale torej v veljavo samo zaradi tega, ker na avstrijskih mejah še naprej velja avstrijska carinska tarifa in ima prepoved uvoza

nenemškega blaga v Avstrijo in neavstrijskega blaga v Nemčijo edino namen preprečiti, da ne bi uvozniki izkoristili razlike med nemškimi in avstrijskimi carinami. Če ne bi obstajale te omejitve, bi uvozniki iz Nemčije uvažali blago preko avstrijskih omejenih postaj v vseh primerih, kjer je avstrijska carina nižja; obratno pa bi uvozniki iz Avstrije uvažali blago iz inozemstva preko nemških omejenih postaj, kjer je nemška carina nižja.

Sedanjí režim bo verjetno ostal v veljavi do konca letošnjega leta. Z Dunaja poročajo, da se pripravlja nova enotna carinska tarifa za Veliko Nemčijo, ki naj bi stopila v veljavo v začetku leta 1939. V tej novi tarifi bodo upošteevane tudi potrebe Avstrije in sudetsko-nemških pokrajin. V primerih, v katerih nemška carinska tarifa ne nudi zadosti zaščite avstrijskim podjetjem, bo v novi tarifi carina povišana; v drugih primerih pa bo nova carinska tarifa tudi znižana, zlasti pri onih surovinah, ki so po sedanjí avstrijski tarifi obremenjene z nižjo uvozno carino. Končno poročajo z Dunaja, da so že v teku pogajanja med nemško vlado in posameznimi gospodarskimi strokami o vseh teh problemih in bodo rezultati teh razgovorov v kratkem predloženi nemškemu drž. gospodarskemu ministru.

Napet finančni položaj v Nemčiji

Poročali smo že o novem velikem notranjem posojilu, ki ga je razpisala vlada v višini polidruge milijarde mark. To je že četrto letošnje notranje posojilo v Nemčiji. V januarju je nemška vlada emitirala posojilo v višini 1 milijarde, ki je bilo pomejše povišano na 1,4 milijarde mark. V aprilu je emitirala novo posojilo v končni višini 1,97 milijarde mark. Samo ti dve posojili sta dali 3,37 milijarde mark, ki jih je Nemčija deloma porabila za konverzijo kratkoročnih državnih papirjev, deloma pa za tekoče potrebe. K temu je pristeti še tretje letošnje posojilo, ki ni bilo javno razpisano, temveč je bilo planirano brez razpisa pri denarnih zavodih in zavarovalnicah v višini 811 milijonov mark. Tako je Nemčija v prvem polletju najela na kapitalnem trgu že za 4,2 milijarde mark notranjih posojil (za skoro 59 milijard dinarjev).

Četrto letošnje notranje posojilo
Sedaj je razpisano četrto letošnje posojilo v višini 1,5 milijarde mark. Od tega zneska so denarni zavodi že naprej prevzeli 550 milijonov, ostalih 950 milijonov pa je prevzel poseben bančni konzorcij in bo ta znesek izdan na podlagi javnega vpisa. To najnovejšo posojilo bo imelo deloma prisilni značaj, kajti propagandna za vpis tega posojila opozarja, da naj vsakdo vpiše to posojilo v razpisi s svojimi davčnimi obveznostmi. Posojilo bo služilo deloma za uvodenje že izdanih kratkoročnih dobavnih zakladnih bonov, s katerimi plačuje nemška država dobavitelje kakor tudi podjetnike pri javnih delih. Prej je Nemčija financirala ta dela z državnimi zakladnimi menicami, letos pa je opustila ta način in daje dobaviteljem in podjetnikom omenjene bone, ki se za razliko od državnih zakladnih menic ne dajo rediskontirati, temveč le lombardirati.

Znaten del tega novega posojila bo služil za financiranje tekočih izdatkov. V zadnjem času so bile finančne potrebe Nemčije izredno velike, saj je bilo od maja izdanih za okrog 3 milijarde mark teh dobaviteljskih zakladnih bonov, ki imajo 6-mesečno zapadlost. Zato bo morala nemška država v prihodnjih mesecih naleteti še nadaljnje konsolidacijske posojila. Ti veliki izdatki se bili v poslednjem času v zvezi z vojaškimi pripravami, z izvajanjem velikih javnih del, pa tudi z javnimi deli v priključni Avstriji. Kakšna je celotna vsota teh kratkoročnih dobavnih zakladnih bonov, ni znano.

Nemški notranji dolg
Vsekakor nam gornji podatki kažejo, kako ogromno so narasle finančne potrebe Nemčije predvsem zaradi oboroževanja in

kako naglo narašča zaradi tega nemški notranji dolg. Konsolidirani nemški notranji dolg je znašal 31. marca 1933 le 9,3 milijarde mark, sredi letošnjega leta pa je narasel na 21,2 milijarde mark. Sprito teh velikih potreb je nemška vlada primorana omejevati privatne emisije delnic in industrijskih obligacij ter zastavnih listov, da lahko za državne potrebe absorbira velik del novih prihrankov naroda. Strokovnjaki cenijo, da je od tvorbe kapitala v zadnjih dveh letih šla polovica v državne vrednostne papirje. Kreditni in denarni zavodi, zlasti pa posojilnice in zavarovalnice morajo velik del pritekaajočih vlog naložiti v državne papirje.

Znato narasli državni davki
Potrebe države po novih notranjih posojilih so zadnja leta naraščale, čeprav so državni davčni dohodki ogromno narasli. V primeri z letom 1933-34 so se letos povečali že za 120%. Celotni davčni dohodki države so se v zadnjih letih gibali takole:

	celotni dohodki	mesечно povprečje
1933-34	6845	570
1934-35	8217	685
1935-36	9654	804
1936-37	11.492	958
1937-38	13.964	1164
1938-39 (5 mes.)	6291	1258

Mesečno povprečje nemških državnih davčnih dohodkov, ki je znašalo leta 1933-34 570 milijonov mark, je letos naraslo na 1258 milijonov mark. To povečanje je nastopilo v znatni meri zaradi povišanja davčnih stopenj, deloma pa tudi zaradi živahnije zaposlenosti v gospodarstvu. Splošno se je pričakovalo, da bo povečani donos državnih davkov povzročil, da država ne bo tako pogosto apelirala s svojimi posojili na notranji kapitalni trg, zlasti ker je bil letos znatno povišan tudi družbeni davek (kar pa v gornjih številkah še ni prišlo do izraza). Navzile to pa kaže vse razvodi, da so nemška notranja posojila prav letos izredno velika.

O višini celotnih izdatkov nemške države niso znane številke, vendar se iz gornjih podatkov da sklepati, da so v poslednjem času še posebej narasli.

Povečan denarni obtok
Državne denarne potrebe so morale biti v zadnjih tednih še posebno velike, kajti zadnja dva izkaza nemške Reichsbanke beležita prav občutno povečanje obtoka bankovcev. V tretji četrtini septembra se je nemški obtok bankovcev povečal za 603 na 6746 milijonov mark, v zadnji četrtini pa je po najnovejšem izkazu ponovno narasel za 1277 na 8023 milijonov mark. Če-

lotni denarni obtok (bankovci Reichsbanke, bankovci Rentenbanke, širova dobrotmetja in kovanci) je v zadnji četrtini septembra narasel za 1368 milijonov in je prvokrat presegel 10 milijard (znašal je 10.154 milijonov mark). Lani je znašal celotni denarni obtok ob koncu septembra 7275 milijonov. Iz te primerjave sledi, da je bil letos ob koncu septembra denarni obtok za 2889 milijonov mark večji nego lani. Od tega povišanja pa odpade približno 1/4 na zamenjavo avstrijskih bankovcev.

Vse gornje številke nam kažejo, kako je tudi v Nemčiji do skrajnosti napet mednarodni politični položaj v zadnjih tednih obremenil državne finance in novčanično banko.

Stanje klirinških računov

Najnovejši izkaz Narodne banke o stanju klirinških računov na dan 30. septembra zaznamuje nadaljnje zmanjšanje salda naših klirinških terjatev v Italiji, in sicer za 1,3 na 90,0 milijona din. Dne 3. oktobra je Narodna banka izplačala na breme tega kliranga nakaznice do štev. 16.865 od 16. junija t. l.

Saldo naših klirinških terjatev v Nemčiji, ki se je po znatnem dvigu v avgustu in septembru v prejšnjem tednu nekoliko zmanjšal, je v četrti četrtini septembra zabeležil ponovno povečanje za 0,88 na 18,16 milijona mark. Od ostalih aktivnih klirangov beleži klirinški račun s Turčijo povečanje salda naših terjatev za 1,3 na 18,5 milijona din, redni kliring z Bolgarijo pa za 0,3 na 1,6 milijona din. Kliring s Poljsko pa beleži zmanjšanje salda naših terjatev za 1,0 na 6,1 milijona din.

Med pasivnimi klirangi opazamo nadaljnje povečanje salda našega klirinškega dolga v Češkoslovaško za 1,1 na 172,2 milijona Kč. Naš klirinški dolg v Rumuniji se je zmanjšal za 2,0 na 6,0 milijona din, naš klirinški dolg v Madžarski pa za 1,9 na 39,0 milijona din. Likvidacijski kliring s Švico je nazadoval za 0,09 na 5,13 milijona švicarskih frankov.

Gospodarske vesti

Plačevanje kmetičkih dolgov. Po uradnih podatkih Privilegirane agrarne banke so kmetički dolžniki v letošnjem letu do konca avgusta plačali 57,4 milijona din, od tega na področju centrale v Beogradu 32,1 milijona din, na področju podružnice v Ljubljani 12,5 milijona din, na področju podružnice v Zagrebu 8,6 milijona din in na področju podružnice v Sarajevu 4,1 milijona din. V avgustu so znašala plačila v celoti 7,1 milijona din. Skupaj z vplačili v prejšnjem letu so doslej kmetički dolžniki plačali 200,9 milijona din.

Ameriške zlate rezerve. Dne 21. septembra so ameriške monetarne zlate rezerve dosegle novo rekordno višino 13.588 milijonov dolarjev, nasproti 13 milijardam ob koncu julija. V prvih treh tednih septembra so zlate rezerve narasle za 475 milijonov dolarjev medtem ko je znašal prihodek v avgustu 118 milijonov, v juliju pa 54 milijonov. Ameriške zlate rezerve predstavljajo sedaj 57% vseh monetarnih zlatih rezerv na svetu.

Borze

4. oktobra

Na ljubljanski borzi je bilo danes za angleške funte povpraševanje po 238. V beograjskem privatnem klirangu je bil promet v grških bonih po 31,75. Nemški klirinški čeki so po nagli okrepitvi v prejšnjih dneh nekoliko popustili in stanejo v Ljubljani 14,10, v Beogradu 14,084, in v Zagrebu 14,00.

Na zagrebškem efektm tržišču je vojna škoda pri stalni tendenci notirala 478 — 480. Promet pa je bil zabeležen v 6% begluških obveznicah po 93 (v Beogradu po 92,50) in v 7% Blairovem posojilu po 94,50.

DEVIZE

Ljubljana. Amsterdam 2376,36 — 2390,96. Berlin 1743,03 — 1756,91, Bruselj 737,44 — 742,51, Curih 996,45 — 1003,52, London 208,96 — 4372,32, New York 4336,01 — 4372,32, Pariz 116,57 — 118,01, Trst 230,45 — 235,53.

Curih. Beograd 10, Pariz 11,7050, London 20,9750, New York 438,375, Bruselj 74,0750, Milan 23,0750, Amsterdam 238,50, Berlin 175, Stockholm 107,62, Oslo 104,90, København 93,20, Praga 15,10, Varšava 83, Budimpešta 87,30, Atene 3,95, Bukarešta 3,25.

EFEKTI

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 478 — 480, 4% agrarne 61 den., 4% severne agrarne 60 — 61, 6% begluške 92 — 93, 6% dalm. agrarne 91 — 92, 7% stabiliz. 98 — 98,50, 7% invest. 97 — 99,50, 7% Seligman 99 den., 7% Blair 94 — 95, 8% Blair 96 den.; delnice: Trboveljska 190 den., Gutman 50 — 60, Osječka ljevaonica 160 — 190, Isis 20 den., Dubrovačka 300 den., Jadranska 350 den.

Beograd. Vojna škoda 477 — 479, 4% agrarne 61,50 — 62,50, 4% severne agrarne 60 — 61, 6% begluške 92 — 92,75 (92,50), 6% dalm. agrarne 91 — 91,75 (91,50), 7% stabiliz. 97,50 — 98,25, 7% invest. 100,25 — 101, 7% Seligman 100 den., 7% Blair 92 — 94, 8% Blair 98,50 — 100 (99), PAB 225 bl., Narodna banka 7355 — 7400.

Blagovna tržišča

ŽITO
+ Chicago, 4. oktobra. Začetni tečaj: pšenica: za sept. 63,50, za maj 63,50; koruza: za sept. 46,12, za dec. 49,12.
+ Novosadska blagovna borza (3. t. m.). Tendence nespr. Pšenica: baška, okol. Novi Sad in Sombor. 79 kg 154 — 156, sremska 79 kg 154 — 156, slavonska 78-79 kg 155 — 157, gornjebaška in gornjebašatska, 79/80 kg 155 — 157, Rž: baška 145 — 147, Ječmen: baški in sremski 64/65 kg 144 — 146; pomladni 68 kg 180 — 185. Oves: baški sremski slav. 135 — 140. Hleba: baška in sremska 136 — 138; banatska 134 — 136. Moka: baška in banatska 208 — 210; 255 — 265; 225 — 235 — 245; (5) 215 — 225; 265 — 195 — 205; 275 — 165 — 175; 285 — 110 — 115. Otrubi: baški 94 — 100. Fižol: baški brez vreč 310 — 315.

BOMBAJ

+ New York, 3. oktobra. Tendence stalna. Zaključni tečaj: za okt. 8,16 (8,03), za dan 4,53, za dec. 4,68 (4,64), za maj 4,75 (4,71).
+ New York, 3. oktobra. Tendence stalna. Zaključni tečaj: za okt. 8,16 (8,03), za dec. 8,19 (8,08).

Postani in ostani član Vodnikov družbe!

Izpremembe temperature

Često vzrok prehlada, ki ima lahko za posledico dolgo trajno bolezen. Mislite pri

prvih znakih obolenja? Aspirin tablete in na Bayerjev križ, ki jamči za pristnost!

ASPIRIN

TABLETE Z BAYER-JEVIM KRIŽEM.

Oglas reg. pod S. br. 437 od 10. 1. 1934.

Nadaljevanje razprave v angleškem parlamentu

Ministra Halifax in Hoare o vzrokih, zakaj v Monakovem ni sodelovala tudi Sovjetska Rusija

London, 4. okt. AA. (Reuter). Na sinočni seji spodnje zbornice je odgovarjal na kritike posameznih poslancev notranji minister Samuel Hoare. Govoril je o veliki katastrofi, ki je grozila vsemu svetu, ter opravičeval napore angleške vlade za odstranitev te nevarnosti. Podčrtal je prizadevanja in uspehe predsednika vlade Chamberlaina.

Med njegovim govorom je zahteval besedo odstopivši mornariški minister Duff Cooper, ki je zavrnil Hoarove trditve, da je on (Duff Cooper) predlagal, naj se Nemčiji pošlje ultimatum še pred znanim Hitlerjevim govorom v Nürnbergu.

Za njim je spet govoril Samuel Hoare, ki je pojasnjeval stališče Hitlerja ob zadnjih dogodkih, a nazadnje je odgovoril poslancu Daltonu na vprašanje, zakaj se monakovske konference ni udeležila tudi Rusija. V teh razmerah, je rekel Hoare, bi pomenile ruske garancije šele takrat nekaj, kadar bi francoske garancije stopile v akcijo. Mi smo mislili, da bo Francija stopila v stik z Rusijo, katere položaj je bil približno enak njenemu. Končno je Hoare dejal, da je bilo treba odstranitev vojne plačati z visoko ceno. »Iskreno priznavam, da je Češkoslovaška prevzela nase strašansko breme, in to tudi globoko obžalujem. Češkoslovaška je bila k vsemu primorana. Danes je okrnjena, toda gotovo je, da bi drugače bila svetovna vojna nelzbežna. Garancije novih meja od strani vesele bodo zavarovale Češkoslovaško tako kakor so pred več desetletji zavarovale Švico.

Debata lordov

London, 4. okt. v. Tudi v lordski zbornici se je pričela debata o monakovskem sporazumu in angleški zunanji politiki. Zunanji minister lord Halifax je podal v bistvu enak izkaz kakor Chamberlain v spodnji zbornici. Obelizil pa je tudi razloge, zakaj Rusija ni bila pritegnjena k pogajanjem za ureditev češkoslovaškega problema. Hitler in Mussolini bi v nobenem primeru ne sedla za isto mizo z zastopniki Sovjetske Rusije.

Celokupna preureditev češkoslovaške pomeni stvarno revizijo mirovnih pogodb. Velika Britanija bi se lahko spustila v neskončno vojno, toda še je vprašanje, ali bi potem CSR lahko ohranila svoje meje. Nato je omenil in utemeljil Chamberlainov separatni monakovski sporazum s Hitlerjem ter izjavil, ki je bila o njem objavljena. Bodočnosti si ne moremo napovedovati. Noben narod ne more postopati drugače, kakor da se pripravi za vsako eventualnost. Nujnost nadaljnjega oboroževanja je podana ne glede na to, da bo sta v smislu omenjene izjave Anglija in Nemčija po konsultativni poti reševali vsa vprašanja, ki bi nastala v razvoju njihovih odnosov.

Po Halifaxovem govoru se je razvila debata, v katero je poseglo več lordov. Potekla je povsem podobno razpravi v spodnji zbornici. Canterburyški nadškof je v svojem govoru odobral postopanje vlade.

Angleško oboroževanje se pospešeno nadaljuje

London, 4. okt. v. Včeraj je bila seja imperalnega odbora za narodno obrambo. Na seji so ob enem člani vlade razpravljali o demobilizaciji ter glede ukinitev vojnih ukrepov. Govorili so pa tudi o vojni pripravljenosti. V zvezi s tem zatrjujejo, da bo angleška letalska obramba znatno razširjena, da bo sposobna za obrambo vseh napadov. Govorilo se je tudi o načrtu za oboroževanje, ki se je pričel izvajati minul teden in se bo nadaljeval. Izkušnje zadnjih dni so namreč pokazale, da je treba angleško oboroževanje na vsak način pospešiti.

London, 4. oktobra. AA. (DNE). »Daily Express« prinaša članek svojega letalskega strokovnjaka, ki pravi, da se bo angleško letalstvo močno ojačilo. Izdelani so novi načrti za dogotovitev protiletalske obrambe Londona in drugih važnih središč. Zastareli tipi letal se zamenjujejo z najnovejšimi aparati, ki dosežejo lahko 300 do 400 milj (450 do 600 km) hitrosti na uro.

Listi o debati v parlamentu

London, 4. okt. AA. (Reuter). Listi komentirajo včerajšnjo debato v spodnji zbornici in poudarjajo, da je bila CSR predmet velikih simpatij in da so vsi odobraval sklep vlade o podelitvi posojila Češkoslovaški.

»Times« piše med drugim: V debati o monakovskem sporazumu so se slišale kritike vladne politike. Toda pokazalo se je, da se vladi ni treba bati nezaupanja ne

v parlamentu, ne v narodu. Pokazalo se je, da so bili mnogi sovražniki miru slabi prijatelji, zlasti slabi prijatelji malih narodov. Vojna ne bi Češkoslovaški prinesla nobene pomoči in bi se v vsakem primeru slabo končala. Glede političnega sodelovanja med Veliko Britanijo in Nemčijo tudi ti politiki priznavajo potrebo in korist takšnega sodelovanja. Chamberlainova politika je doslej rodila pozitivne rezultate. Upati smemo, da bo ta politika rodila tudi sporazum o omejitvi oboroževanja.

»News Chronicle« odobrava stališče Duffa Coopera in meni, da je bilo plačilo za mir predrag. Kljub temu je velik dobiček v upravičenem upanju, da se bo dosegel sporazum glede omejitve oboroževanja.

Tudi »Daily Mail« podčrtava upanje, da se bodo v bodoče vsa velika vprašanja uradila na miroljuben način.

Naše gledališče

D R A M A

Sreda, 5.: Žene na Niskavuoriju. Izven. Četrtek, 6.: Izsiljena ženitev, Ljubezenzdravnik. Red četrtek.

Petek, 7.: Zaprt.

Krstna predstava izvirne slovenske drame »Potopljeni svet« v režiji g. Cirila Debeveca, bo v soboto dne 8. t. m. v ljubljanski drami. V tem delu nam slika novi dramski avtor Cankar življenje današnjih dni. Glavno vlogo bo igral g. Ciril Debevec, ki delo tudi režira.

O P E R A

Sreda, 5.: Ero z onega sveta. Red Sreda. Četrtek, 6.: Na sinjem Jadranu. Opereta. Premiera. Premierski abonma.

Petek, 7.: Zaprt.

»Na sinjem Jadranu« je naslov nove opere, katere premiera bo v četrtek 6. t. m. To delo je imelo pri svoji krstni predstavi v Zagrebu izredno velik uspeh, tako da je v prvih treh mesecih doživelo 30 ponovitev. Libreto tega zabavnega dela obravnava tujsko prometno vprašanje našega morja ter prinaša celo vrsto originalnih tipov z našega juga. Napisali so ga priznani libretisti Beneševih in Jankovčevih operet, glasbo pa je napisal mladi komunist Edvard Gloz, v Zagrebu živeči Čehoslovak, ki se je že poprej zelo ugodno uveljavil z opereto »Tu je sreča«. Nova opereta se odlikuje po živahnosti in pestrosti v glasbi in plesih. Prizorišče je na naši jadranski obali (Biograd na moru), drugo dejanje se vrši celo na svetilniku na morski ceri. Na premiero opozarjamo.

Gospa Zinka Kunc-Milanova bo gostovala v naši operi v nedeljo, dne 9. t. m. in sicer v naslovni vlogi Puccinijeve opere Tosca. Odlična umetnica, ki je v kratkem času napravila najsijsajšeje pevsko kariero, je gostovala skoro po vsej Evropi, in v minulih sezonah je bila angažirana tudi na največji operi sveta, Metropolitani-operi v New Yorku. Kakor je bila sijajna kot Gioconda, bo prav gotovo z isto umetniško dovršenostjo izvedla vlogo Tosce. Cavaradossija poje g. Franc, barona Scarpia g. Primožič. Veljajo zvišane operne cene.

Ravnatelj opere je prejel nedatirano in nečitljivo podpisano pismo z neko izrazeno željo. Da more dopisniku »ugoditi, prositi, da ga osebno poseti, ali pa mu napiše novo pismo s podpisom in celotnim naslovom.

R A D I O

Četrtek, 6. oktobra

Ljubljana 12: Godba na pihala. — 12.45: Poročila. — 13: Napovedi. — 13.20: Salons

Zunanjepolitična debata v angleškem parlamentu

Major Attlee — Neville Chamberlain — Anthony Eden
Londonska spodnja zbornica je bila te dni prizorišče živahne debate o zunanjepolitičnih vprašanjih Anglije. Angleški min. predsednik Chamberlain je branil politiko vlade s posebnim oziranjem na zadnje dogodke. Proti njegovim izjavam sta polemizirala v glavnem vodja delavske opozicije, major Attlee in bivši zunanji minister Eden

Shakespeare ali Bacon?

Nanovo vzplamtela pravda o avtorstvu del največjega trageda

Ze dolga desetletja se bje boj, ali je bil avtor Shakespeareovih del v resnici toli poveljevanj Shakespeare. Mnogi raziskovalci so nastopali namreč s trditvijo, da je bil Shakespeare pri teh delih udeležen le s svojim imenom, resnični avtor pa je bil nekdo drugi, in sicer naj bi bil to slovit filozof Roger od Verulana. Sedaj je westminsterski škof izdal dovoljenje, da se odpre grob pesnika Edmonda Spencerja, ki je živel v dobi kraljice Elizabete. S tem upajo namreč razjasniti staro sporno vprašanje.

Angleški zgodovinar 17. stoletja William Camden sporoča o tem pesniku, da so ob njegovi smrti najbolj znani pesniki tistega časa spenili ode v njegovo čast. Te ode

in pero, s katerim so jih napisali, so mu dali v njegovo krsto. Domnevati je, da so se danes v njej. Skupina učenjakov in pisateljev je zato napravila potrebne korake, da bi se Spencerjev grob v westminsterski katedrali odprl in da bi se vanj položili rokopiis preiskali. Poedini rokopisi imajo gotovo podpise svojih avtorjev in tako upajo dobiti tudi list s podpisom Williama Shakespeara, o katerem poročajo, da se je udeležil Spencerjevega pogreba in da je tudi sam sestavljal v njegovo čast ode. Ta rokopis bi primerjali potem s Baconovimi rokopisi in na ta način bi se dalo rešiti vprašanje, ali je bil res Bacon avtor del, ki jih svet občuduje pod Shakespeareovim imenom.

Medicinska uganka

V Kodanju je nedavno umrl devetdesetletni Frank Andersen, čigar nepojmljivo vitaliteto so zdravniki občudovali malone do njegovega zadnjega diha.

Ko mu je bilo 70 let, se je oženil v drugič in je postal oče petih otrok. Zadnji potomec se mu je narodil, ko je bil 79 let star. Iz prvega zakona je imel deset otrok, od katerih je še pet živih. Najstarejši Andersenov sin šteje zdaj 65 let, najmlajšemu pa je enajst let. Nekateri vnuki iz prvega Andersenovega zakona so danes dvajset let starejši kakor otroci

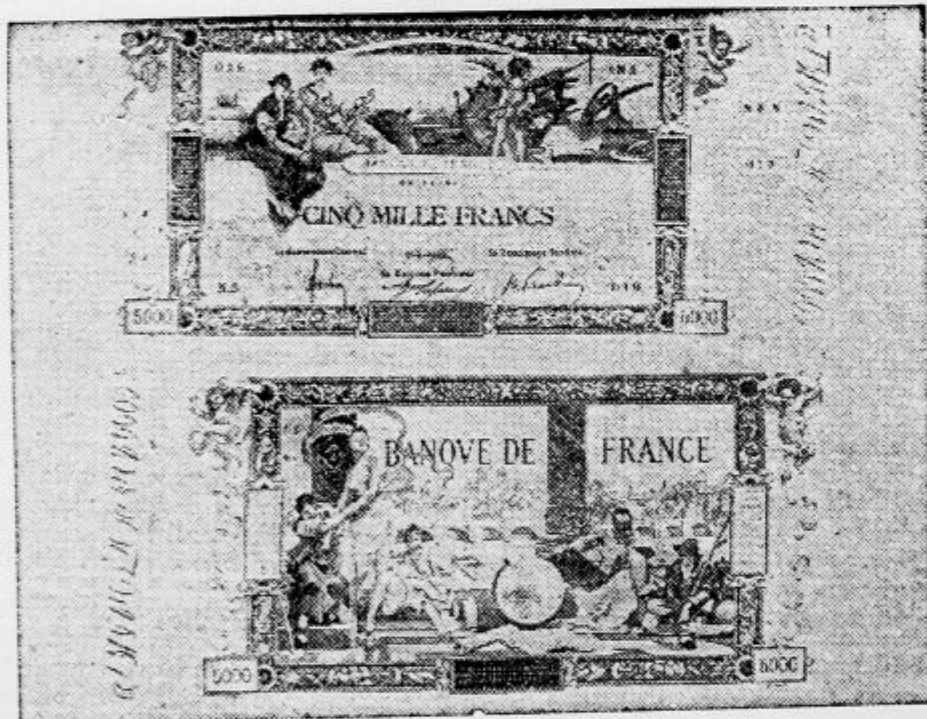
iz drugega Andersenovega zakona, najstarejši pravnik pa je le malo mlajši kakor potomec druge Andersenove žene.

Do svojega 80. leta je Andersen vozil motorno kolo in še nekaj mesecev pred svojo smrtjo je izvrševal svoj poklic potnika. Leta in leta je kolesaril in se je tudi udeleževal raznih biciklističnih tekem.

Dante v turščini

V turskih knjigarnah se je pred kratkim pojavila zanimiva novost: Dantejeva »Božanstvena komedija« v turskem prevodu. Prevod je oskrbel turski novinar dr. Baroglu.

Novi francoski bankovci

Francoska nar. banka je izdala novo novčnico, bankovec za 5 tisoč frankov. Slika prikazuje njegovo prednjo in zadnjo stran

Dežela sudetskih Nemcev

Ozemlje, ki ga mora Češkoslovaška po zaslugi svojih »zaveznikov« odstopiti Nemčiji, ni takšno, da bi se moglo njegovo prebivalstvo preživljati od poljskih pridelkov. Skala in gozd obkrožujeta deželo. Edino hmelj v okolici Zlatca in Ogře, krompir in lan v gorskih krajih dajejo podlago za močnejšo industrijo. Z agrarno reformo so l. 1919. veljavnost razdelili in gozdove obmejnih gorovij deloma podržavili. Ti dobro negovani gozdovi sestoje po dveh tretjinah iz iglavcev, ki dajejo izredno številnim žagam preobilico materiala.

Posebno bogata pa je sudetska dežla z zemeljskimi zakladi. Nekoč so tu pridobivali tudi dragocene kovine, a ležišča so se skoraj popolnoma izčrpala. Pač pa je zeleza na pretek. Tovarne za železne predmete, stroje in vozila dobimo, če odstejejo močnejše toplice v Kladnu, predvsem v Plznju, Teplicah, Chomutovu, Moravski Ostravi in Freudenthalu. Manj je dobiti tukaj srebra, svinca, cinka in cina, nasprotno pa so bila zapadnočeška ležišča črnega premoga, pred vsem pri Plznju in Zlatcu, ter ležišča rjavca premoga velikega pomena za vse češkoslovaško gospodarstvo in zlasti še za gospodarstvo nemške Češke. Revir okrog Duchcova in Mosta je najvažnejši. Dragocent radij pridobivajo v Jachimovu, Češki les daje grafit, pri Karlovih Varih in Kadnju ter ob Labi je zemlja prebogata s kaolinom, najvažnejšo sirovino za porcelan. Od Karlovih Varov skoraj do Plznja se vrstijo porcelanske tovarne druga za drugo. Združene so v velike koncerne in so po 90 odstotkih

v rokah sudetskih Nemcev. Ta številka je obenem majhna ilustracija k zlagani trditvi, da je češkoslovaška država sistematično odpirala sudetske Nemce od gospodarskega življenja. V bližini premošnjikov so se naselile zlasti težke industrije, ob Labi pa kemična industrija, ki je imela svoje sedeže zlasti v Ustih in Teplicah-Sanovu.

Vsa ta dežla bi že samo po navedenih industrijah lahko veljala za eno najbolj delavnih v Evropi, toda tu so imele sedež še neštete druge industrije. Tekstilno blago je spadalo n. pr. med najvažnejše izvozne blago. Spet majhna ilustracija: Od 3,6 milijona vreten za bombaževino in 120 tisoč tkalnih strojev, s katerimi je razpolagala Češkoslovaška, jih je bilo tri četrtine v rokah sudetskih Nemcev. To priznavajo Nemci sami. Veliki industrijski obrati so se razvijali še vedno večinoma iz domačih delavnic, ki jih je posebno dosti še vedno v obrobni gorovjih, kjer je dosti lesa in vode. V teh domačih delavnicah izdelujejo poleg raznih tekstilij in čipk zlasti še glasbila, rokavice, gumbe, kartonažne izdelke, igrače i. t. d.

Nekoč je v češkem severovzhodu igrala glavno ulogo industrija platna, ki se je pa morala v zadnjih desetletjih čedalje bolj umikati bombažni industriji. Liberec je središče te industrije, kakor tudi industrije volne. Po vsej severni Češki naletijo tudi na industrijo svile, konoplje, in jute. Jablonce živi od lipa, ki ga izdelujejo iz vseh mogočih tvoriv, zlasti pa iz stekla. Steklarska industrija je tod tako važna, da so govorili o »stekleni meji«.

Antene in sončne pege

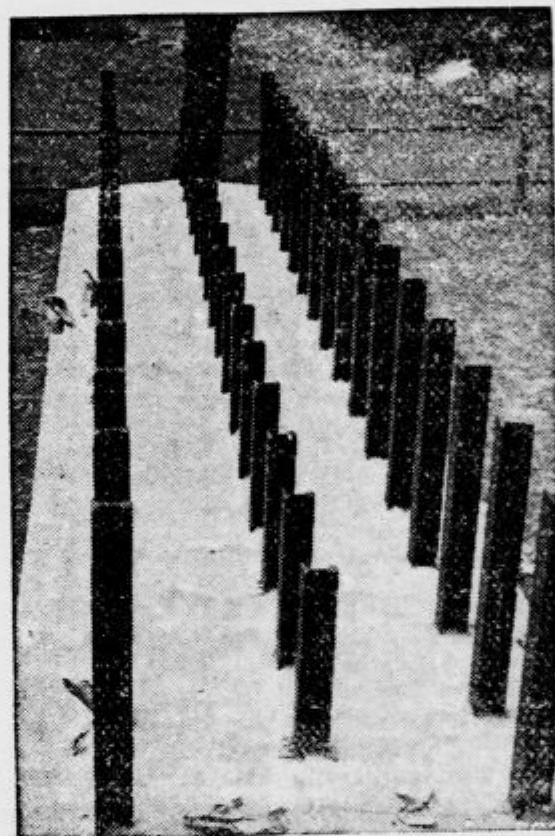
Ker računajo s tem, da bo število sončnih peg l. 1940. doseglo višek, in je pričakovati zavoljo tega še posebno hudih motenj radijskih prenosov, zlasti pa prenosov med Anglijo in Ameriko, pripravljajo vse potrebno, da se te motnje kolikor je mogoče onemogočijo. V bližini Rochesterja gradijo postajo, ki bo opremljena s novovrstnimi antenami. Stale bodo v določenih razdaljah druga od druge v smeri prihajajočih valov in bodo na ta način zavarovane zoper motnje iz sonca. Postajo bodo dogradili že ob začetku prihodnjega leta.

Nudistom je mraz

V državi New Jersey, in sicer v tamkajšnjem mestu Stockholmu, ki je svoje ime posnelo po švedski prestolnici, se je vršil kongres ameriških nudistov. Kakor se za takšen kongres spodobi, so nosili udeleženci uniformo, ki se je odlikovala s popolno odsotnostjo »nenaravnih oblačilnih kosov«. Govorniki so proslavljali napredek »nagotnega naziranja«. Kot posebno razveseljivo so omenjali dejstvo, da postajajo ženske obleke čedalje bolj skope. Še nekoliko korakov in računati je s tem, da bo med njimi zmogala ideja nage kulture.

Zborovanje je trajalo nekoliko dni in se je končalo malo drugače, nego so si zborovalci zamišljali. Nastalo je namreč neugodno vreme, tako da so morali nagci s tresočimi se koleni in sklepetajočimi zobmi poslušati hvalnice svojih govornikov. Postalo je tako hladno, da je med njimi nazadnje nastalo nekakšno uporno razpoloženje. Tedaj se je predsedstvo hote ali nehoče odločilo, da dovoli udeležencem nošnje oblek. Potem so proslavljali rajski način življenja v toplih oblekah...

Mejniki so padli

Prejšnja češkoslovaško-nemška meja pri Eisensteinu, obeležena na obeh straneh z betonskimi stebrišči

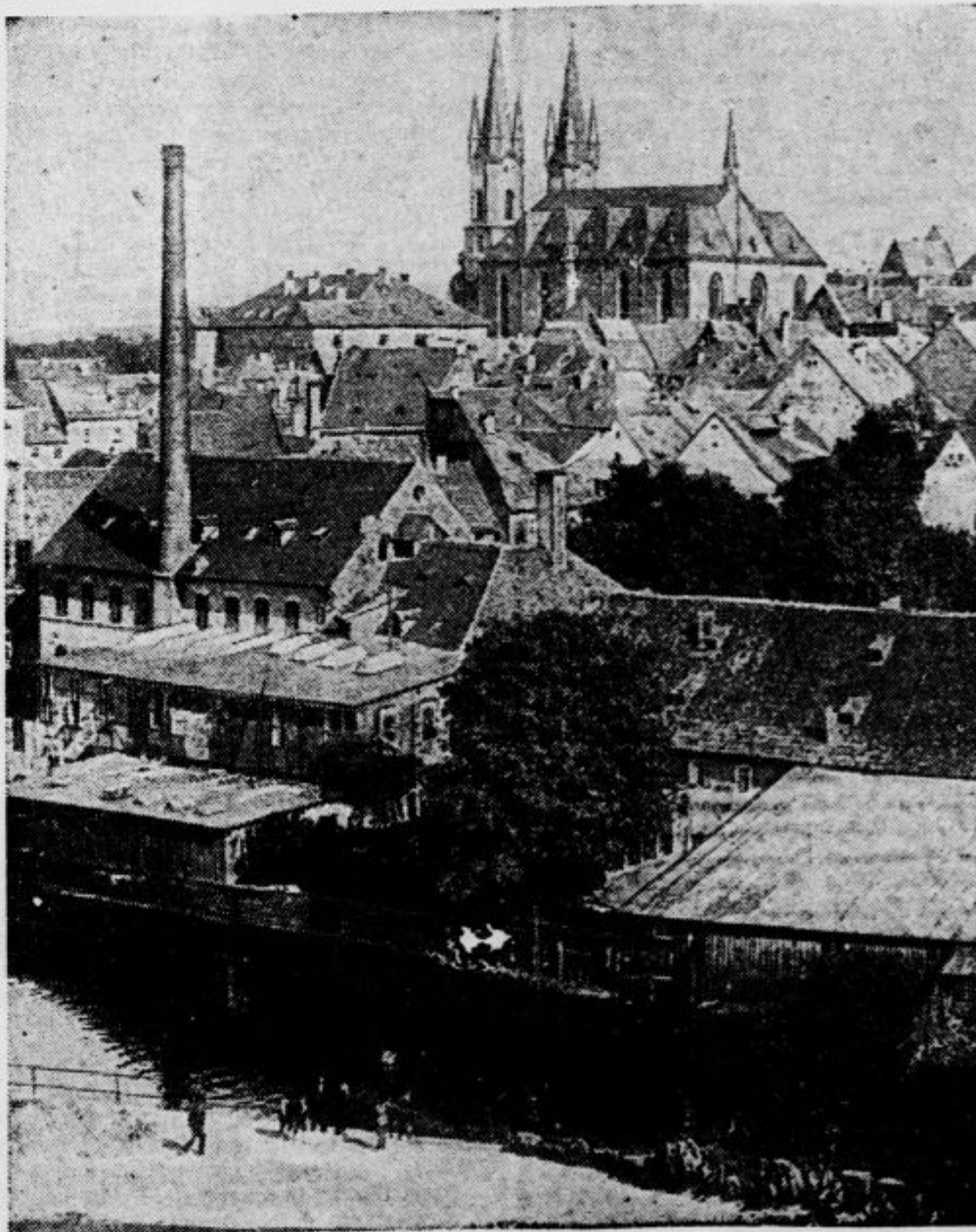
Nohti — nevarno orožje

Po neki sodbi, ki so jo izrekli pred kratkim v Kapskem mestu, je smatrati nohte za nevarno orožje in rane, zadane s tem orožjem, je kaznovati s kaznimi hujše vrste.

Dve ženski sta se, bili sprli in po običajnih številnih posvkih sta li »skočili v lase«. Med tem skakanjem je ena izmed neprijetno izdatno uporabila svoje ostre nohte proti drugi. Sodišče je smatralo, da je uporabila v tem spopadu nevarno orožje in jo je pošteno zašilo ter oglobilo.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Prej Cheb, zdaj Eger

Pogled na znano sudetsko mesto, v katerem so za časa češko-nemških pogajanj prevladovali nemirni elementi. V to mesto so je ne okupaciji pripeljal kanclar Hitler

Ministrski posvet v Londonu

Angleški kralj in kraljica sta sprejela Chamberlaina in njegovo soprogo po monarkovskem sestanku v Buckinghamski palači

Posredovalci na mednarodnih konferencah

Svetnik dr. Schmidt, monsieur Georges Mathieu, captain Alex Russel

Kako se sporazumevajo angleški, francoski, italijanski in nemški državniki na skupnih sestankih, to vprašanje si je v zadnjih dneh zastavil marsikateri čitalelj listov, ki je z napeto pozornostjo spremljal politične dogodke od Godesberga do Monakovega, kjer so se štiri evropske velisile dogovarile glede okrnitve ozemlja čsl. države.

Težko si je predstavljati, da bi vsak državnik govoril kopico tujih jezikov, ko vendar leži na dani, da se mora v prvi vrsti pečati s politiko. Zato imajo državniki na razpolago tolmače, ki igrajo pri posvetovanjih mednarodnih činiteljev veliko vlogo. Pri pogajanjih v Godesbergu, ki so z vso ostrino vrgla na površje vprašanje vojne ali miru, je bil za tolmača med min. predsednikom Chamberlainom in kanclerjem Hitlerjem legacijski svetnik dr. Schmidt. V nemških uradnih krogih svetnika dr. Schmidta visoko cenijo. O njem gre glas, da ume misli nemških državnikov adekvatno preliti v druge jezike. Ta tolmač uživa v mednarodnih krogih precejšen sloves, posebno ker je po svoji naravi uslužen in ljubezniv človek.

V krogih francoske diplomacije pa je na glasu izbornega tolmača Georges Mathieu. Udeležil se je številnih mednarodnih posvetov in se je še vselej odlično izkazal. Seveda so ga ravno zaradi njegove odlične posredniške vloge mnogokrat fotografirali. Najoriginalnejša fotografija, ki ga prikazuje v njegovem poklicnem udeleževanju je tista, ki ga kaže sedečega poleg pokojnega angleškega kralja Jurija. Bilo je to pri otvoritvi mednarodne gospodarske razstave. Monsieur Mathieu ima na tisti sliki močno začuden obraz. Ko so ga vprašali, odkod ta izraz, je rekel: »Veste, ves čas sem prevajal misli francoskih državnikov na angleški jezik, nenadoma pa je spregovoril angleški kralj v najčistejši francoščini. Jaz pa sem bil prepričan, da ne ume kralj niti besedice francoski...«

Georges Mathieu je posebno znana prikazen na mednarodnih konferencah o mornariških vprašanjih. Zaradi tega je postala mornarica nekako njegova domena. Danes veja za specialista v zadevah

Dolgoživi Kitajec

Ceng Fej Lung, najstarejši Kitajec, je nedavno doživel 135. leto svojega življenja. Pravi, da je uškal tako visoko starost poglavitno zaradi tega, ker se ni nikoli razburjal.

graditve ladij, tonaže in armiranja vojni brodov. Pravijo, da se v tem pogledu lahko meri z vsakim še tako podkovanim strokovnjakom iz katere koli države na svetu. Mathieuu torej ni mogoče ukiniti, najsi bo njegov protivnik še tako sprten.

Eden najbolj znanih in nič manj priljubljenih angleških tolmačev je captain Alex Russel. Svojo kariero je začel v Zenevi v Društvu narodov. Pripadal je tej ustanovi v svojstvu tolmača več let. Njegovi prevodi iz angleščine v druge jezike in iz drugih jezikov na angleški se odlikujejo po veliki točnosti in naglici. Alex Russel je priljubljen tudi zaradi svojega humora. O njem pripovedujejo naslednjo značilno zgodbo:

Med Anglijo in neko manjšo evropsko državo so bila v teku pogajanja za posojilo. Pogajali so se v Zenevi. V načelu sta se pogodbeni stranki že zedinili, samo glede modalitet so imeli še neke pridržke. Navzlic temu so se pogajanja zavlačevala brez konca in kraja. Napočila je sobota. Pogodbeni stranki sta se zbrali pri zeleni mizi. Razgovori so trajali do 13. ure. Angleži so postali nestrpni. Ali bo treba pogajanjem žrtvovati tudi nedeljski oddih? Ne, tega niso hoteli za nobeno ceno... Tedaj pa se je dvignil tuji delegat in je sprožil dolgo govoranco brez glave in repa. Russel bi bil moral govor prevesti na angleški, toda zaradi pozne ure in dolgovoznih pogajanj je bil nejevoljen. Vstal je in rekel: »Gospoda... Povedal bom na kratko vse, kar je izjavil moj predgovornik. Če sem ga prav razumel, je predlagal, naj odgodimo pogajanja preko nedelje...«

Od vsega tega ni bila niti besedica resnična, toda delegati so razumeli namig. Vstali so od mize in se olajšani razšli...

Število resnično dobrih tolmačev v diplomatski stroki je zelo skromno. Za ta poklic so le redki sposobni. Umeti prevajati iz jezika v jezik besede, še ne pomeni biti tolmač. Poklic mednarodnega tolmača v diplomatski stroki zahteva ogromno mero prilagodljivosti, poleg vsstranskega znanja. Kajti odenki v jezikih so tako številni, da je časih težko podati obliko mislim, ki predstavljajo često v vsakem jeziku nekaj svojstvenega. Tolmačeva naloga pa je, da pogodi bistvo misli, ne pa besed. Zaradi nesporazumov so že večkrat nastali spori. Tolmač na mednarodni konferenci torej nosi veliko mero odgovornosti za to, kar se sklepa in sklene. Zato pa zahteva ta poklic silno napenjanje možganov, a je univerzalen in zanimiv. Tolmači vedo stvari, ki jih ostali svet nikoli ne izve... Poznamo ozadja konfliktov, o katerih se ljudem niti ne sanja, ko čitajo poročila v listih. In še nekaj. Tolmači vodijo tudi dnevnike, v katere zapisujejo vse zanimive epizode svojega življenja. Tako vidijo in beležijo tudi odlike in slabosti državnikov, ki jih smatrajo za polbogove samo tisti, ki hodijo po svetu z zaprtimi očmi.

A NEKDOTA

Diogenes je ležal pred svojim sodom in je čistil zeljnato glavo. Tedaj je prišel mimo Aristip. Zasmehoval je filozofa z besedami:

»Hej, Diogenes, če bi znal živeti med ljudmi, ne bi ti bilo treba zdaj samemu čistiti zeljnate glave!«

Ne da bi prekinil svoje delo, je odvrnil Diogenes:

»In če bi ti, Aristip, umel živeti ob zeljnati glavi, ne bi ti bilo treba laziti po vseh starih in živeti od hinavščine med ljudmi!«

VSAK DAN ENA

»Neverjetno, kako sem shujšal!«

(B. T. 4)

Kulturni pregled

Doc. dr. Ocvirk o povojni slovenski literaturi

V ponedeljek zvečer je priredilo Društvo slovenskih književnikov v Trgovskem domu v okviru svoje razstave slovenske knjige predavanje doc. dr. Antona Ocvirka »Slovensko slovstvo od l. 1918. do 1938.« Predavanje je vzbudilo lepo zanimanje. Ko se je dvorana napolnila, je nagovoril občinstvo podpredsednik Društva slovenskih književnikov Fran Albrecht in kratko označil namen napovedanih predavanj, ki naj izpopolnijo razstavo.

Ce vzamemo za merilo definicijo prof. Kidriča o besedi »slovstvo« (glej uvod petega zvezka njegove zgodovine sloven. slovstva) — in želeli bi bilo, da bi njegove opredelilne pojmov književnost, literatura, slovstvo splošno obveljale — tedaj se je predavatelj omejil na literaturo v ožjem smislu, ni pa prikazal vsega slovstva, kakor je obetel naslov. V ozko odmerjenem času bi bilo to tudi tehnično neizvedljivo. Doc. dr. Ocvirk je orisal predvsem liriko in prozo, dramatik pa samo mimogrede in sicer v nje horizontalnem in vertikalnem razvoju. Prikazal jo je namreč po prevladujočih strujah in v teh strujah očrtal uveljavljanje posameznih generacij.

V uvodu je predavatelj v zgoščenih oblikah orisal psihološko razpoloženost mladega literarnega rodu, ki je v prvih povojnih letih krenil na pot iskanja ovih estetskih vrednot. Predvsem se je pomudil pri razdobju ekspresionistične literarne umetnosti, ki se je najuspešneje in najizraziteje uveljavila v liriki, kjer je izvršila pravi prevrat in pokazala nov slog. Predavatelj je lahko le na kratko označil posamezne značilne pesnike, zlasti Antona in Franceta Vodnika. Toneta Seliskarja, Mirana Jarca in druge in sicer v tem, kako izražajo religiozno, erotično in socialno problematiko tistih let. Posebej pa se je zaustavil pri pesniški osebnosti Srečka Kosovega, čigar delo izraža z vseh strani značilnosti tega rodu in daje njegovemu nemiru in iskanju že trdne umetniške oblike. Kot prelomno leto v razvoju slovenske lirike je predavatelj označil l. 1928., ko se začne preobrat k novi stvarnosti. Tu se je zlasti pomudil pri liriki Edvarda Kocbeka, Boža Voduške in Mileta Klopčiča. V slednjem vidu pesnika, v katerem je došla socialna stvarnost notranje najmanj

potvorjeno podoba, njegove pesmi učinkujejo polnokrvno in neposredno, posebno močan pa je v elegični socialni pesmi. V ta horizontalni, strujarski prerez povojne slovenske lirike je doc. dr. Ocvirk včlenil tudi stvarjanje starejšega rodu (Glaser, Cvetko Golar, Fran Albrecht, Pavel Golia, Igo Gruden i. dr.). Pomen pesniških stvaritev Otona Župančiča od zbirke »V zarje Vidove« preko »Veronike Deseniške« in cikla »Med ostrnicami« pa presega vse, kar je nastalo v tej dobi in to delo bo ohranilo nadčasovno vrednost. Ob Župančiču je najpomembnejši pesniški stvarjalec predvojnega rodu Alojz Gradnik.

Pri pregledu lepe proze v letih 1918 — 1938 je predavatelj najbolj zamikal delo Ivana Preglja, ki je najznačilnejši proizvajal ekspresionističnega stila v naši prozi, zato mu je tudi posvetil največ pozornosti. Prikazal je z zgoščenimi karakteristikami njegove formalne in vsebinske strani, posebej pa je opozoril na idejni pomen Pregljeve proze, ki kaže etični razkroj človeka — vernika, bož med dobrim in zlom, med nagoni in moralnimi dolžnostmi. Nadalje se je predavatelj zaustavil pri prozi Mirana Jarca, Slavka Gruma, L. Mrzela, zlasti še pri realizmu polnokrvnega fabulista Franceta Bevka in pri delu Juša Kozaka, ki je danes najpomembnejši slovenski realist. Predavatelj je posebej opozoril na roman »Šentpetek«, na nekatero, knjižno še neobjavljeno novelo, na »mojstrsko dovršeno« izpoved »Celice« in na najnovejši ciklus »Maske«. V realistično-naturalističnem krogu so vznikali spisi Alojza Kraighera, ki prikazuje erotično življenje ljubljanske družbe, humorista »Milčinskega«, polnokrvnega pripovednika Vlad. Levstika, A. Novčana in še nekaterih. V dramatik povojnega rodu je najmočnejši pojav Bratko Kreft. Izmed zastopnikov mlade proze je predavatelj omenil kot najznačilnejše pojave Javornika, Brčiča, Vl. Bartola, Antona Ingoliča, predvsem pa Miška Kranjca z njegovimi desetinami knjigami zanimive in tehtne proze.

Ob koncu je dr. Ocvirk zavrnil mnenje, da povojni doprinos v slovensko literaturo ni dovolj obilen in zrel. Njegovim izvajanjem so poslušalci sledili od začetka do konca z vidnim zanimanjem.

—0.

Luč iz mraka

V mračnih dneh, ki so legli s svinčeno težo na Čehoslovsko, nam je tem dražje vsako znamenje, ki priča o nezmisljivi volji in zavesti njenega vrliga naroda. Kakor pomandranje, a nezmisljive rastline, preko katerih je šel vihar, se dvigajo Čehi in Slovaki k novemu življenju. Samo posameznik obupa, narod, ki je s svojo življenjsko voljo usmerjen v vekove, se skozi vse nevarnosti in neštete ovire vedno znova dviga kvišku in obnavlja svoje sanje in nadeje.

To, kar je bilo še pred mesecem tako rekoč normalen pojav, dobiva sedaj poseben značaj, postaja pomembnejše in važnejše, kakor bi bilo v normalnih razmerah. Vsako kulturno dejanje, sieherno program, sieherno stremiljenje navzgor ima ob teh okoliščinah večjo ceno. Take dokumente iz čehskega sveta, ki nam prihajajo kdaj pa kdaj, po dolgem ovinku, sprejemamo sedaj z občudovanjem, ki pa ne more priti kriti svoje melanholične sence.

Tak dokument mi je prinesla pošta te dni: to je prva številka novega letnika praških »Literarnih novic«, ki jih izdajajo Evropski literarni klub. Sredi življenja orožja, v veliki napetosti in v tragičnih odločitvah zadnjih dni septembra je izšla v Pragi nova številka lista, ki utemeljuje svojo pravico do obstoja z vero v duha in njegove resnice, s kultom lepote in človeške veličine.

In kaj čitamo v listu, ki ni izgubil poguma, da nadaljuje svoje poslanstvo v dneh, ko se zdi, da sta evropsko in kulturna potisnjena na strani in slepi tri vsega javnega dogajanja? Predvsem »uvodnik«, ki je bil spisan pred 2200 leti: to je odlomek iz Demostenovega tretjega govora zoper Filipa. Kakšna aktualnost snovi in že postavljenega problema vojne in miru med majhno atensko državo, ki se noče vojskovati in velikim, močnim nasprotnikom, ki »prihaja z mečem v roki in na čelu ogromne armade govori o miru«. Nadaljnji članek je iz peresa Frant. Götza in obravnava Malrauxovo novo delo »L'Espoir«, ki je izšlo v čehskem prevodu in vzbudilo gorečo pozornost s svojo problematiko španske revolucije in državljanske vojne. Pisatelj Emil Vachek razpravlja v posebnem članku o narodu, tradiciji in propagandi. Zanimiva je misel, da »narod nastaja v trenutkih nevarnosti«. In dalje: »Naša generacija je imela redko srečo, da je doživela v kratkem obdobju že drugič pomlad svojega naroda. Prvič je bilo to osem in dvajsetega oktobra 1918. In prav tem, ki imajo v živem spominu neprijetne strani narodnega življenja ob vsakdanjih dneh, je dragocen, zagrabljiv, skoraj bi rekel čudežen pogled na to, kako se iz posameznih rodin, rodov, strank, vasi, trgov in mest ustvarja zilito telo z enim možgani in zlasti z enim srcem — narod, bodi in svez kakor mlad mož, odločen, miren in zrel kakor odrasel mož, ljubeč in postrivilen kakor žena.«

Prehajamo preko ostalih člankov te številke k napovedi novega programa Evropskega literarnega kluba v Pragi. To znamenito česko združenje prijateljev dobre knjige, ki smo ga že ponovno s simpatijami omenjali na tem mestu, pripravlja vsemu času navkljub štiri nove knjige v knjižnici čehskih klasikov »Slavine«, dalje kot tako zvan »výroční tisk« prevod srednjeveškega perzijskega pesnika Nizarija z originalnimi perzijskimi miniaturnami, pa nov prevod Homerjeve Odiseje, ki ga je priredil pesnik Vlad. Šramek. Izmed nadaljnjih knjig ELK-a, kakor se imenuje klub skrajšan, naj omenimo samo novi roman Vladislava Vančure »Rodina Horvatova«, dalje romane Jijja Weila, K. Konrada, Fr. Götza in Vojtecha Martinka, izbor kritičnih člankov pokojnega dr. O. Fischera, zbrane eseje Václava Tilla, Fr. Kovárne knjigo »Svetovna umetnost po vojni«, ljubezensko korespondenco slikarja Aleša, zvezek »Evropska poezija po vojni« in redakciji pesnika Josefa Hore. Velikega števila prevodov iz svetovne literature ne

moremo niti omeniti v tem temnem prostoru, naj samo zabeležimo, da izide med razkošnimi izdajami Elka prevod novega romana Djure Viličevića »Tri sata«.

Taki programi nastajajo v okolju, ki ga slepa strast brezposelno obmetuje z lažjo o nekulturnosti. Sicer pa: kultura! Človeštvo je zopet izgubilo enoten pojmovni jezik in isti pojmi dobivajo v raznih ideoloških taborih docela nasproten pomen. Zaradi tega nastajajo težka nesporazumjenja. Demokratična kultura Čehov je humanitarna in obenem narodna, racionalna in ne nagonsko-krvna: kultura duha in srca, ne pa mišic in pasemskih lastnosti. Na robu današnjih tragičnih dogodkov čitamo z melanholijo in vendar s trdnim prepričanjem priznanje Čehov h kulturi humanističnega tipa. Verujemo, da bo ta kultura preživela vse brezpoldno krčenje omejenih fanatikov, kakor so antični kulturni ideali preživeli vekove barbarstva in mraka. Fanatizem in šovinizem obnemoreta v tistem hipu, ko nasprotniki prenehajo verovati v njuno moč in resnost in ko do dobora spoznajo njuno naplajeno praznoto. Mi pa zaupajmo onim, ki v tragični osamljenosti branijo čisti plamen svoje pravice in resnice.

—0.

Zapiski

Proglas občine čehoslovških pisateljev. »Obec čehoslovševskych spisovatelů« v Pragi je pravkar razposlala listom in pisateljskim organizacijam evropskih narodov apel »na vseh sveta«, v katerem se zahvaljuje za prijateljske izjave, ki so jih pisatelji raznih narodov objavili v najtežjih urah nove čehoslovške zgodovine. V tem proglasu pravijo čehoslovški pisatelji: »Tudi v sedanjih težavnih pozicijah ostajamo in ostanemo v skupni ljudski fronti boja za resnico in pravičnost. Strnjeni okrog svojega prezidenta zremo brez obupa v obličje bodočnosti in v nje naloge ter smo tudi nadalje zvesti idealom pravosti in kulture svojega naroda. Kot žrtvovani, vendar pa nepremagani bojevniki kličemo vas, ki vas še ni zadela naša usoda, na pomoč in k vztrajnosti v borbi.«

Popravi! V včerajšnjem članku »Petkovičeva literarna podoba čaršije« je tiskarski škrtat sodb, da je pisatelj talent ustaljen, spremenil v »ustavljen« in tako popolnoma predrugačil smisel stavka.

Prihodnje predavanje Društva slovenskih književnikov bo v sredo ob 20. uri v Trgovskem domu. Predava prof. dr. Lavo Čermelj o naši knjigi za mejo.

Publikacija ob razstavi slovenske knjige. V zvezi z razstavo v Trgovskem domu v Ljubljani je izdalo Društvo slovenskih književnikov lično opremljeno brošuro na 24 straneh z naslovom »Slovenska knjiga 1918-1938«. Brošura, ki jo je uredil prof. Franc Koblar, prinaša na uvodnem mestu besedo Otona Župančiča, v kateri pravi, da ne meri knjig po raznih »izmihi«, marveč po tem, kako so odsevale človeka: koliko je v njih srca in duha, resnice in modrosti, ljubezni, lepote in luči. »Samo to je sol, ki daje našemu delu nekaj trajnosti, samo to stvarnost, vredna pisateljevega napora.« O slovenski povojni književnosti razpravlja J. Vidmar, o slovenski znanstveni knjigi piše Franc Koblar, o slov. knjigi in reviji v Juljski krajini Lavo Čermelj, o prevodni literaturi B. Borko, o mladinskem slovstvu Anica Černejeva, o zunanji podobi slovenske knjige K. Dobida, o tisku pa Ivan Matičič. Vsi članki so spisani zgoščeno in dajejo zanimiv pregled rezultatov našega slovstvenega razvoja v letih 1918-1938. Publikacija je na razpolago pri blagajni razstave v Trgovskem domu.

Razstava praških barok je bila zapeta pred določenim časom. V dneh od 27. maja do 22. septembra jo je obiskalo 187.481 oseb, kar je v kroniki praških umetnostnih razstav rekordno število.

L. N. Tolstoj. Ob 110 letnici rojstva velikega ruskega epika so priredili v Kaza-

nja razstavo spominov na svetovna vojna in mirar. Posebno zanimivi so dokumenti, ki se nanašajo na dobo, ko je mladi Tolstoj študiral v Kazanju. Zanimivo je njegovo jezikovno znanje: ob vstopu na univerzo jo je umel francoski, nemški, angleški in arabski jezik.

S P O R T

Prvenstvo LNP v številkah

Na vrhu so ostali klubi kakor prej: Hermes, ČSK in Celje

Zadnja nedelja nam je v prvorazrednih tekmah za prvenstvo LNP prinesla pet novih rezultatov, med njima dva v ljubljanski in tri v mariborski skupini. Klubi celjske skupine zaradi nemirnih časov po svetu preteklo nedeljo še niso smeli na igrišče. Na srečo letos ne bo taka stiska za termine kakor je bila lani, pa bodo te zaostale tekme še lahko odigrali bodisi letos pozno jeseni ali pa zgodaj spomladi.

V ljubljanski skupini je nastopila samo polovica kandidatov za naslov podsavezne prava, in sicer trije ljubljanski klubi in Bratstvo v Jesenic. Obe tekmi sta bili v Ljubljani — brez večjega odziva med občinstvom. Izida sta navsezadnje presenečeni, kajti niti najboljši poznavalci razmer niso računali, da bo moral Hermes na domačih tleh odstopiti eno točko Jeseničanom, ki imajo letos očitno najresnejše namene; prav tako pa ni nihče verjel v možnost, da se bo Jadran z igrišča ob Tržaški cesti vrnil s polovičnim uspehom. Tako so vsi štirje nedeljski nasprotniki pridobili po eno točko in je na vrhu tabele ostal do nadaljnjega ljubljanski Hermes z eno točko naskoka pred Kranjem in Bratstvom.

Prvenstvena tabela kaže takole sliko:

Hermes	5	3	1	15:8	7
Kranj	4	3	0	12:12	6
Bratstvo	4	2	1	12:6	5

Reka	4	2	1	13:7	5
Jadran	5	2	1	10:14	5
Mars	4	2	0	12:11	4
Svoboda	4	1	0	7:10	2
Kovinar	4	0	0	4:27	0

CSK 4 3 1 0 8:4 7
 Železničar 3 3 0 0 8:1 6
 Rapid 5 2 1 2 13:11 5
 Mura 5 2 0 3 13:15 4
 Maribor 4 1 1 2 6:5 3
 Slavija 5 0 1 4 6:18 1

V celjski skupini je ostalo stanje v tabeli nespremenjeno in so klubi ostali razvrščeni kakor že od prejšnje nedelje, in sicer 1. Celje, 2. Olimp, 3. Atletik, 4. Amater in 5. Jugoslavija.

Sarajevska Slavija v Ljubljani

V nedeljo 9. oktobra bomo imeli v Ljubljani po skoraj dvomesečnem odmoru spet priliko gledati ligasko prvenstveno tekmo. Ob tej priliki bo gostovala v Ljubljani sarajevska Slavija, strah in trepet vseh ligaskih klubov.

Po tej tekmi bodo Ljubljani spet za dolgo sledili ligaskim nogometnim borbam samo v časopisu, kajti prihodnja tekma v Ljubljani bo po znanem razporedu šele 20. novembra (z zemunsko Sparto).

To nedeljo se je torej treba naigrati in nagledati!

Mars bo sprejel Kovinarja z Jesenic

Naši Poljanci bodo imeli v nedeljo v gostih Jeseničane. Ti simpatični, mladi igralci, ki so si preteklo leto s svojo poštovnovalno igro priborili vstop v prvi razred LNP, si sicer še niso v letošnjih srečanjih priborili dragocenih točk. Srečanje med Marsom in Kovinarjem v nedeljo za Kolinsko tovarno bo prav zanimivo. Poljancem moramo pač priznati, da so letos tehnično bolj na višini kakor so bili lani, docim se Jeseničani zmerom bore odločno poštovnovalno in z veliko voljo. Kaj je vzrok letošnjih njihovih porazov, se bo občinstvo lahko prepričalo v nedeljo ob 10. na igrišču Ilirije za Kolinsko tovarno.

Tekma med juniorji SK Marsa in SK Jadrana, katerih mladina se tudi bori za točke, bo ob 9. dopoldne istotam.

Razpis

VII. gozdnega teka na Pohorju

SSK Maraton priredi v nedeljo, dne 16. t. m. VII. pohorski gozdni tek za poeince lahkoatletične in zimske sportnike ter moštva trojic s startom ob pol 11. pri Ruški koči in ciljem pri Pohorskem domu. Proga je dolga okrog 4.700 m ter vodi po glavni poti od starta do cilja.

Pravico do tekmovalja imajo verificirani in neverificirani člani klubov, včlanjenih v JLAS ali v JZSS, rojeni leta 1919 in starejši, razen članov pod zabrano. Kot zimski sportniki se smatrajo le tekmovalci, ki so bili v sezoni 1937-38 pravilno verificirani v JZSS. Tekmovalci, ki so že tekmovali v pohorskem teku kot lahkoatletiči, ne

smejo več tekmovali kot zimski sportniki, pravtako tudi obratno.

Moštva se sestavijo iz prvih treh, na cilj prispelih lahkoatletov in zimskih sportnikov vsakega kluba. Vsak tekmovalac prinese svojemu klubu število točk po zasednem mestu. Točke treh se štejejo ter zasede prvo mesto klub, čigar moštvo ima najmanj točk.

Nagrade prejmejo: a) prvi naslov »prvak pohorskega teka za leto 1938« in darilo, drugi in tretji diplome; b) prvi zimski sportnik: darilo, drugi in tretji diplome; c) prvo moštvo: prehodni pokal in diploma, drugo in tretje diplome.

Pokal za moštvo, darilo zadruge »Pohorski dom« je prehodno ter si ga osvoji klub po treh zaporednih ali petih zmagah v presledkih. Pokal brani SK Železničar v Mariboru.

Dveh nagrad tekač ne more prejeti (lahkoatlet in zimski sportnik). Nagrade se izdajo pod a, b, c, v primeru, če tekmuje vsaj pet tekmovalcev oz. moštve. Če tekmuje samo štirje, prejmeta samo prva dva, če še manj, prejme nagrado samo prvi. Prijave s prijavnino din 5.— za tekmovalca je treba poslati preko klubov na naslov: Smerdel Jože, Maribor, Gosposka 23 najkasneje do 9. t. m. za prijave po 9. oktobru je treba plačati din 10.— za tekmovalca. V prijavi je navesti, ali tekmuje tekmovalce kot lahkoatlet ali kot zimski sportnik.

V ostalem se vrši tekmovalje po pravilih in pravilnikih JLAS.

Plavalna sekcija SK Ilirije. Trening v zimskem kopališču se vrši sporedno s tečajem plavalne šole za tekmovalce ob torkih in sredo ter ob petkih in sobotah od 14. do 17. za plavalce in od 17.30 do 19. strogo samo za dekleta. Kopališče bo odprto do srede oktobra; članstvo sekcije se poziva, da izkoristi še ta kratek čas in opravi trikrat v tednu izdaten trening. Opozorja se članstvo tudi na objavo na oglasni deski v zimskem kopališču. Kolesarska podzveža (Službeno). Redna seja bo v petek 7. t. m. ob 19. v prostorih kavarnar Vospemik, Stari trg, 34. Ker je seja važna, prosimo vsa odbornika sigurno in točno!

Ilustrovane sportske novice št. 41 so izšle. V tej številki čitamo o tradicionalnem porazu Gradjanskega proti BSK, o dobrih rdeči četi (Hašku) iz Zagreba, o dvo-boju »februarskih« moštve v Splitu, o oce-

Če Vam lasje izpadajo pomagajte Silvikrin

Koncentrirana naravna hrana za lase

Prepreča in ustavlja izpadanje las, pospešuje rast las in ohrani kožo glave zdravo. Odstrani prhljaj skoraj čez noč.

Postavite še danes steklenico Silvikrina na svoj umivalnik.

Silvikrin, iznajdba slavnega biologa Dr. J. Weidnerja, je nov preparat, ki z zunanjim dovanjem organskih tvarin uspešno hrani tivo za proizvodnjo las ter ga usposablja za novo, zdravo rast las.

Lotion Silvikrin Din 27.—

Dobi se v vseh strokovnih trgovinah.

Skrbite za svojo kožo glave, pa bo tudi Vaša koža glave skrbela za rast Vaših las. Vaši koži glave je treba Silvikrina!

Y-404-H

ni naše reprezentance na letošnji balkanadi, o zastopavljanju našega Punčeca v svetovni lestvici najboljših, o žetvi plavalnih rekordov v Trstu in še marsičem, kar bo zanimalo vsakega sportnika. (O nedeljskem porazu Ljubljane v Beogradu je urednik — morda celo iz obzirnosti — objavil samo rezultat). Posamezne številke so po 1 din.

Lahkoatletsko revanžno srečanje med celjsko reprezentanco in atletski zagrebški Concordije bo v nedeljo 9. t. m. ob 10. dopoldne v Zagrebu na igrišču Concordije. Sledi celjski atletski opozarjajo na srečanje, da se pripravijo: Pleteršek, Martini, Goršek, Urbančič, inž. Marek, Stavbe, Jakoc, Steiner, Rožman Šoster in Osetič. Odhod bo pravočasno sporočen.

DOBRA KUJARICA

Mož je bil na izletu in je prinesel s seboj pol oprtnika gob.

— Ali so pa tudi užitne? ga je žena skrbno vprašala.

— Če jih boš ti skuhal, ne bodo več, — je odvrnil mož, ki je imel z mlado ženo že izkušnje.

SPET NA NOGAH

— Kako je kaj, gospod Cekin?

— Bo že. Banka mi je pomagala na noge.

— Ali vam je dala nove kreditte?

— Ne. Avto mi je zarubila.

DRAGOCENOST

— Kako sem stišal, je vaš blagajnik večraj pognil. Ali je kaj vzel s seboj?

— Da... mojo ženo...

— Ne, misli sem, če je vzel kakšno dragocenost.

Madžarska manjšina na čehoslovškem

Po ljudskem štetju iz leta 1930. je štela madžarska manjšina na čehoslovškem 692 tisoč duš. Madžari bivajo vzdolž vse meje Slovaške in Podkarpatske Rusije, kar pa je Madžarov v notranosti deželo so pomadžarjeni Slovaki, Rusini, Nemci in Židje. — Madžarski obmejni pas je na treh mestih prekinjen od slovaškega življa. Ta obmejni pas obstaja po večini iz Slovakov, pomadžarjenih šele v teku zadnjih 100 let. Na drugi strani živi na Madžarskem 150 tisoč Slovakov (po štetju iz l. 1920.), l. 1930. so jih našli že 50.000 manj. Ker poznamo madžarski način ljudskega štetja, smemo sklepati, da živi na Madžarskem najmanj 300.000 Slovakov, katerih položaj pa je toliko neugodnejši, ker ne žive strnjeno, marveč so raztreseni po vsej državi v večjih ali manjših jezikovnih otokih. Vrh tega Madžari svoji slovaški manjšini niso dovoljevali niti najmanjših pravic glede šolstva, uporabe slovaškega jezika in javni upravi itd. Docim je čehoslovška svojim Madžarom dala vse

pravice, je Madžarska svojo slovaško manjšino brezobzirno zatirala.

PAUL RIPSON

Stratosferski pilot

Roman

— Pri tem viharju, ki nastaja in ki od trenutka do trenutka narašča, je čisto izključeno, da bi prišli v treh urah v Buffalo, pa če bi imeli ne vem kakor hitro letalo na razpolago. Ako vam je prav, stopiva v prometni oddelek in tam pogledava, kdaj gre prvi vlak v Buffalo. Tam tudi lahko pošljete brzojavko, da je radi viharja zrakoplovni promet ustavljen in da...

— Čisto izključeno, ga je energično prekinila. Jaz hočem poleteti takoj in Vi mi boste pomagali. Pogledajte vendar, kako je bilo lepo in kako krasno sije sonce. Ta vetrič, ki je začel pihati, vendar ni noben vihar.

— Res je, je odvrnil Fred, toda vihar šele pride. Najavljeno je že brzojavno od več vremenskih opazovalnic. Ni nam mogoče prevzeti odgovornosti za naše potnike.

— Zase prevzemam odgovornost sama. Prosim, pogledajte to moje listine, da veste, s kom imate posla. Nameravam v kratkem potovati v Evropo, zato imam potni list v redu, evo ga.

Odprla je svojo veliko usnjeno torbo in pokazala potni list. Fred je čital, da ji je ime Lea Mountavon, da je ameriška državljanka, stara štirindvajset let in da je rojena v mestu Tia Juana v Californiji.

3. mrlj. Fredu njeno ime ni bilo znano, saj ga je poznal vsak American. Bila je edina hčerka slavnega kalifornijskega »kralja pomaranč«, Petra Mountavona, kojega predniki so se bili preselili iz Švice v Ameriko in ki je bil pred nekaj leti umrl, zapustivši vse svoje ogromno premoženje hčerki edinki. Njena mati, ki se je pred več kot desetimi leti ločila od očeta, je bila poročena z nekim filmskim igralcem v Hollywoodu in se je seveda stari Mountavon prav nič ni spomnil v oporoki. Kot blisk so švigale Fredu te misli po glavi in vprašal se je na tihem, zakaj hoče proti nasvetu strokovnjakov na vsak način podvzeti ta polet.

Pogledal jo je. Toda to pot jo je gledal s precej drugačnimi očmi kakor taktir prvič na parobrodu Minnehahi, ko je ležala pred njim na krovu.

Bila je srednje postave, a vitka kot srna, izredno živahna in samozavestna.

Bila je za potovanje primerno opremljena: trenčkot sivozlate barve, usnjen klobuček, temnorjav, z ozkim rdečim trakom in svetle čizme iz gumija, ki so ji segali skoraj do kolen. Napravljala je vtis osebe, ki kljub svoji mladosti ni samo navajena dati povelja, temveč tudi, da se nemudoma izpolnjujejo. Gledal jo je hladno, čeprav mu je srce močno bilo, a ona mu je ravno tako hladno vrčala pogled s svojimi svetlimi očmi. Stisnila je bila ustnice in nosnice, tako da je bila koža po vsem njenem licu napeta. Fredu sicer ni izgledala tako kot kakšna pravljina princeza, vendar ta odlični obraz ni dopuščal nikakega dvoma o njeni izredni lepoti.

Fred se nikdar v svojem življenju ni bil dosti zanimal za ženske, kajti strojno inženjerstvo in sploh tehnika sta se mu zdeli mnogo bolj zanimiva kot ljubeč obraz. Bil je eden tistih, ki pri srečanju z lepim avtomobilom vidijo samo stroj, in ga občudujejo radi njegovih linij, a nikdar ne vidijo, kdo sedi v njem, tudi če bi avto vodila najlepša mladenka. To dekletu je pa v istini gledal z zanimanjem.

— Vi me boste pilotirali v Buffalo, je dejala nepotrpežljivo.

Ponovno ji je odgovoril, da je to nemogoče.

— Prosim, govorite še enkrat z ravnateljem in recite mu, kdo sem. Podpisati hočem izjavo, da odgovarjam sama za svojo varnost, kakor tudi, da plačam vse stroške, ki bi mogli nastati radi odleta.

Fred je odšel, toda čez pet minut se je vrnil. Povedal je gospodični Mountavonovi, da je vsak odlet prepovedan za čas dveh ur.

Ko je to čula, je divje poskočila in Freda sovražno pogledala.

— Jezi se name, si je mislil Fred. Sedaj bo zagrabila svoje rokavice in torbico in divja odvihrala, kakor je bila prišla.

Toda Fred je premalo poznal žensko dušo, da bi pogodil pravo. Zgodilo se je nekaj čisto nepričakovanega: sedla je v bližnji usnjeni naslonjač, snela klobuček z glave, da so se vsipali njeni zlati kodri v svetlih pramenih na vrat in v čelo in napravila je tako obupen in žalosten obraz, da jo je Fred kar pomiloval. Nato ga je pogledala, kakor bi mu hotela delati očitke za njegovo brezsrčnost. Fred je bil ves zmeden in ni vedel, kaj bi dejal. Ko je

videla, da je ta pogled nanj učinkoval, se je lahko nasmehnila, tako da je bilo videti obe vrsti njenih krasnih belih zob, obenem je pa skušala začarati Freda s svojim najljubšim nasmeškom. Ko je videla, da ima s tem tudi uspeha, mu je dejala:

— Jaz moram biti v treh urah v Buffalo, kapetan.

Njen glas je bil popolnoma spremenjen in ni prav nič več spominjal na poprejšnji zapovedujoči ton.

— Midva morava odleteti... Za vsako ceno.

— Tu je moja čekovna knjižica, prosim, pogledajte jo. Je od banke Morgan & Co. Lahko takoj telefonsko vprašate, za katero vsoto sem tam zapisana.

Dvignila se je s sedeža in stopila bližje k njemu ter rekla:

— Ako odletite z menoj...

Njemu je šinila kri v lice. Ne, napitnine ni hotel sprejeti, pa naj bi imenovala še tako veliko vsoto. Bil je mož in neodvisen od ženskih muh.

MALI OGLASI

V Ptuju
lahko naročite male oglase in inserate ter oddate pogodbene male oglase v posredništvu Jutra. Najmanjši znesek 17 Din.

Službo dobi
Beseda 1 Din, davek 3 Din; za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Frizerko
sprejme takoj Franje F. Celje. 23499-1

Frizersko pomočnico
dobro moč, sprejme takoj Frizerski salon »Paula«, Celje, Kovarska ulica št. 1. 23501-1

Postrežnico
snažno, zdravo, zanesljivo, pošteno, sprejme za posredništvu parkiranih sob, pranja, likanja, pomoč pri kuhi, za ves dan. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 23497-1

Dekle
staro okrog 16 let, iščem za takoj kot pomoč v gospodinjstvu. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 23495-1

Deklico
16—18 let stara za navijanje volne, delo iz Zgornje Šiške ali št. Vida, začelno, sprejemem takoj, pri mizarstvu Černe, št. Vid. 23481-1

Ročno pletiljo
za čepice in rokavice ter šiviljo za bluze in domače halje, iščem takoj. Pomade na ogl. odd. Jutra pod šifro »Hiltra«. 23477-1

Jedilonošo
ali servizirko išče restavracija hotel Strizmo. 23487-1

Vzgojiteljico
k trem otrokom v Ljubljani, iščem. Prednost znane francoskega jezika. Ponudbe na ogl. odd. Jutra. 23445-1

Frizerko
res dobro delavko sprejemam ali ji oddam lokal v našem majhnem lokalnem poslovalnici. Interesanti naj pošlje naslove na ogl. odd. Jutra pod značko »Sigurna eksistencija«. 23450-1

Prodajalko
odnosno vezalko za cvetličarno takoj sprejemam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 23354-1

Majšega uradnika
za vsa pisarniška dela, po možnosti z znanjem nemškega in srbohrvatskega jezika, sprejme takoj industrijsko podjetje v Ljubljani. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod značko »Marjavi uradnik«. 23460-1

Pekovskega pomočnika
mladega, ki bi raznašal tudi kruh, takoj sprejemam. Franc Dorič, pekarna Zvezjav, Črna pri Prevaljah. 23469-1

Klobučarskega pomočnika
sprejemam takoj. — Rudolf Paik, Sv. Petra c. 38, Ljubljana. 23464-1

Brivskega pomočnika
sprejemam takoj po dogovoru. Novjak, Laško. 23466-1

Brivskega pomočnika
mlajšega, kot praktika v damski stroki in vajenosti — sprejme salon »MILA«, Tirsjeva 7. 23471-1

Hišnika
ki se razume tudi na sadno drevesje (brezve) iščem za vilo v velikem vrtu v Ljubljani. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Hišnik«. 23402-1

Urejuje Davorin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Stanko Virant. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Fran Jeran. — Za inseratni del je odgovoren Alojz Novak. — Vsi v Ljubljani.

Urejuje Davorin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Stanko Virant. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Fran Jeran. — Za inseratni del je odgovoren Alojz Novak. — Vsi v Ljubljani.

Urejuje Davorin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Stanko Virant. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Fran Jeran. — Za inseratni del je odgovoren Alojz Novak. — Vsi v Ljubljani.

Prodaj hišo
na novo renovirano v večjem industrijskem kraju. V hiši je bila več let dobrodošča gostinja, pripravna je tudi za razne druge obit. Nahaja se v centru industrijske. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Prometno in donosno«. 23483-20

Vogalna parcela
lepa, v bližini remize, g. Šiške, napredaj po ugodni ceni. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 23444-20

Stanovanje
Beseda 1 Din, davek 3 Din; za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

2-sobno stanovanje
s kabineto, kopalnico in vsemi pritlikalnimi oddam v stavbi 1. novembra. Medvedova ul. 19a. 23505-21

Dvosob. stanovanje
solčno, za november, din 350. Informacije železnica Koutny Medvedova 28. 23494-21

3-sobno stanovanje
s kabineto, v vsemi pritlikalnimi, nastropi usmerje, oddam novembra. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 23496-21

Enosob. stanovanje
oddam v Draževni ul. 28. 23484-21

Trisobno stanovanje
z vsemi pritlikalnimi, odda 1. novembra Hramlini in posojilni konzorcij, Galjeva št. 9. 23486-21

Dvosob. stanovanje
oddam 1. novembra odraslim osebam. — Kopalnica, plin, balkon. — Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 23443-21

Stanovanje
sobe in kuhinje, oddam za november manjši družini. Zg. Šiška 184, pri št. 102 Vodnikov. 23448-21

Dvosob. stanovanje
lepo, solčno, s kopalnico, plinom in balkonom, oddam 1. novembra odraslim družini. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 23458-21

Dvosob. stanovanje
komfortno, oddam 1. novembra v Rožni dolini, blizu tramvaj. Poizve se Cesta XIX. št. 18. 23468-21

V Šiški
v poslovalnici Jutra (Lombar) na Celovški cesti lahko takoj dobite naslove od malih oglasov. Tam tudi lahko naročate male oglase in inserate.

Stanovanja
Beseda 1 Din, davek 3 Din; za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Velika skladišča
v Celju v centru, s hlevom, garajo in dvoriščem oddam v našem. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 23438-17

Iskali
Beseda 1 Din, davek 3 Din; za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Buffet
kompletno urejen v Hrvatskem Primorju, poleg pristančnice, parobroda, na postaji avtobusnih prog, prodaj radi bolezni. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 23508-19

Brivski salon
v prometnem, industrijskem kraju, brez konkurence takoj prodaj radi odhoda. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 23503-19

Lokal
oddam 1. novembra. Vego-va 12. Vprašati II. nadst. 23478-19

Posest
Beseda 1 Din, davek 3 Din; za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Novo hišo
večstanovanjsko, v Ljubljani, kupim takoj za takojšnje plačilo. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Stanovanjska hiša«. 23455-20

Prazno sobo
s posebnim vzhodom takoj oddam eni osebi. Zabajk 10. 23491-23

Solčno sobo
oddam takoj. — Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 23489-23

Prazno sobo
oddam 15. oktobra ali 1. novembra. Bleiweisova 1-III Jesenjo. 23476-23

Prazno sobo
veliko, oddam 1. novembra ob Tromostovju. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 23457-23

Lepo solčno sobo
s strogo separiranim vzhodom takoj oddam solidni osebi. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 23459-23

Opremljeno sobo
z dvema posteljami, oddam. Kušar, Cankarjevo nabrežje 1-IV. 23467-23

Sobe išče
Beseda 1 Din, davek 3 Din; za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Opremljeno sobico
iščem v centru. Ves dan oddam. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Mina gospodična«. 23446-23a

Sobo
zračno za takoj išče akadem. Ponudbe z navedbo cene na ogl. odd. Jutra pod »Jenie«. 23461-23a

Zivali
Beseda 1 Din, davek 3 Din; za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Čistokrvni psi
Hliski ovčar: GRIVOK, 6 let star, železnosiv 65 cm visok, 36 kg težak; Ogrski kuvar: LJUT, 3 leta star, snežno bel, 65 cm visok, 22 kg težak. Oba ožja čuvaja. Pasarna Podgora, Vrhnika. 23472-27

Dopisi
Beseda 1 Din, davek 3 Din; za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Mlad gospod
želi znanja z gospodično, ki bi imela nekaj gotovine. Dopise s sliko na ogl. odd. Jutra pod »Lep zakone«. 23462-24

POZOR!
Za premog, koks, suha drva se obračajte na V. Podobnik, TRŽAŠKA 16, telefon 3313.

BERMET-VINA
obvaruje hripe. — Gostilničarji ga lahko naroče že majhen soček. — Zahtevajte povosel od BERMET B. MARINKOVA iz SREMSKIH KARLOVCEV, Fruška gora.

Opozarjamo Vas na naše dneve volnenega blaga od 5. do 20. oktobra

Izredno nizke cene, katere smo določili za te dneve našemu enakomernemu volnenemu blagu, omogočajo tudi vam res ugodno nabavo nove obleke, kompleta ali plašča.

Izkoristite torej to priliko in pridite k nam, da si ogledate našo najnovejšo zalogo volnenega blaga. Začudili se boste kvalititetnemu blagu, ki ga nudimo po tako nizkih cenah.

Čisto volneno blago, širina 70 cm,
v krasnih, najmodernejših barvah, prodajamo po Din 17.75, 18.50, 20.50, 24.—, 28.—.

Najmodernejši damski blagovi za obleke, širina 130 cm,
gladki ali pa s krasnimi vdelenimi vzorci v najnovejših jesenskih barvah, Din 33.—, 40.—, 53.—, 65.—, 68.—, 72.—, 85.—.

Blagovi za damske plašče, širina 140 cm, od Din 41.— naprej.

Češki in angleški štofi
za damske plašče, kostume in komplete od Din 85.— do 200.—.

Tudi gospode vabimo na ogled naših štofov za moške obleke, površnike in plašče.

Prvovrstni češki kamgarn
stane pri nas Din 100.— do 200.—.

Češko blago za moške suknje
pa Din 150.— do 220.—.

Ne zamudite torej to edinstveno priliko.

MANUFATURA MANICA k. d.
LJUBLJANA — MESTNI TRG 17.

Vprašanje kočevske gimnazije

Ob ponovni otvoritvi petega razreda

Kočevje, 4. oktobra
Razvoju gimnazije v Kočevju in njenemu pomenu v slovenski gimnazijski oloka je zelo škodovalo to, da je neprestano visel nad višjimi razredi Domo-klevo meč. Nemci so se pred vojno do-bro zavedali važnosti svoje polne gim-nazije in so jo ščitili, čeprav so imeli ta-krat višji razredi običajno le po nekaj dijakov. Jeseni 1919 je bil odprt prvi slo-venski razred, ostali nižji so bili nemški, višji ni bilo več. V naslednjih šolskih le-tih so postopno rasli slovenski razredi, dokler niso leta 1927 zapustili gimnazije prvi slovenski maturanti.

Predlansko šolsko leto je stare, dijake in vsa kočevsko javnost razburila vest, da so višji gimnazijski razredi ukinjeni. Je-seni je takoj odpadel peti, v šolskem letu 1937-38 pa se mu je pridružil šesti raz-red. Ker je ukinitev zbudila splošno neje-voljo in ker so odločujoči vendar spozna-li, da bi bilo uničenje kočevske gimnazije v vsakem pogledu hud udarec, je prišlo letos do ponovne otvoritve 5. razreda. Ta je bil pred več leti že enkrat ukinjen, to-da uspešne intervencije so ga še isto je-sen rešile.

Ukinitev višjih gimnazijskih razredov v Kočevju bi pomenila neprecenljivo škodo za slovenski življenj na Kočevskem. Do te-ga spoznanja mora priti vsak poznavalec razmer, komur je na srcu naša narodna stvar sredi omejene in plitve nemške okoli-ce. Ministrstvo prosvete še ni izdalo do-končne rešitve o usodi višjih razredov. Vsa kočevska javnost pričakuje, da bo ne samo ugodna, temveč da bo obstoj popol-ne realne gimnazije v Kočevju tudi za do-brodo leta trdno zagotovljen. To je iz-redno važnosti za dijake, profesorje in starše, kajti večna neustalnost prinaša po-razne rezultate. Splošno upadanje zuna-nejega življenjskega dela kočevske gim-nazije v zadnjih letih se občuti na vseh koncih in krajih.

Menda ni danes nikogar več, ki bi se mu pojavljala misel — nemogoča misel — da je ukinitev kočevske gimnazije umestna iz nacionalnih razlogov. Kdo pa študira na kočevski gimnaziji? Sinovi in hčerke

Pozabiti ne smemo na dejstvo, da ima država za kočevsko gimnazijo sorazmer-no majhne finančne dajatve. Za poslopje in gmojne izdatke skrbi namreč premo-ženska uprava mestne občine, da pre-stajajo državni pravi za prav le izdatki za učne moči (ki jih je toliko brez posla!). Veliko poslopje je tukaj. Kaj z njim ob-ustaviti pouka? V naših večjih mestih ni prostora v učnih zgradbah, ker je pre-velik naval dijaštva. Naj se dijaštvo usme-ri v podeželska mesta, kjer se bo tudi lahko vršil nedeljen pouk. Poleg tega iz vzgojnih ozirov gotovo ni slabo, če dijak vsaj nekaj let študira v manjšem mestu in ga stari ne pošljejo takoj v Ljubljano, Maribor ali Celje.

Gleda na ponovno otvoritev 5. razreda na kočevski gimnaziji sta bili storjeni dve napaki. Težka in nerodna napaka je, da ravno letos ni bil odprt Dijaški dom, ko je gimnazija potrebovala dijakov za 5. razred. Saj je ravno Dijaški dom privab-ljal v Kočevje največ tujih dijakov! Na-dalje ni bilo treba, da je lani padlo tako neobičajno mnogo četrtošolcev, kakor ne pomnimo, kar obstoji kočevska gimnazija. Ocenjevanje je bilo morda le malo pre-strogo.

Ko govorimo o ukinitvi kočevske gim-nazije, mislimo sredi v prvi vrsti naj-vižje razrede. Zavedati se pa moramo, da bi vsim kmalu sledili tudi nižji, ker bi ti samsi ne mogli zbrati po zakonu pre-pisanege števila dijakov. Nižja gimnazija sama pa bi tudi ne mogla izpolnjevati na Kočevskem svojega poslanstva, ki smo ga v teh vrstah očrtali.

To se nam zdi vredno pripomniti, ko se še ne ve, kakšna usoda čaka kočevsko gimnazijo v bodočnosti. Napeti je treba vse sile, da bo ostal zavod neokrnjen in da se bo dokončno utrdil! Po tem naj stremi vsa slovenska javnost na Kočev-skem.

NARODNA TISKARNA
LJUBLJANA
KARLJEVA 5

IZVRŠUJE VSE VRSTE TISKOVIN
PREPROSTE IN NAJFINEJŠE